

DIALOG

Kresťanský diskusný mesačník

VII. ročník ● 5/2014



TRI KÁZNE

Počúvajte Rádio7 na frekvenciách

103,6 MHz v Bratislave

107,4 MHz v Novom Meste nad Váhom

107,7 MHz v Banskej Bystrici



Na celom území SR cez satelit **Astra 3B** alebo cez internet na **www.radio7.sk**

Vysielame modernú kresťanskú hudbu od domácich i zahraničných interpretov, krátke duchovné povzbudenie, poradenské a diskusné relácie, informácie o dianí vo svete i cirkvi a mnoho iného.

Rádio7 je mediálnym projektom občianskeho združenia TWR media so sídlom:

Banšelova 17, Bratislava

tel.: 02 / 43 41 19 11

č. účtu: 2629010483/1100

Počúvajte nás a podporte naše vysielanie!

rádio

Mediálny partner Dialógu

O B S A H

FÓRUM	4
PRI ŠÁLKE... s Jurajom Institorisom	6
TRI KÁZNE	11
Filozofické okienko: SLOBODNÁ VÔĽA ČLOVEKA – ILÚZIA ALEBO SKUTOČNOSŤ? Katarína Valčová	20
HOMOSEXUALITA ROZDELILA CIRKEV Kamil Draganovský	22
ROZPRÁVANIA Z TROLEJBUSU Tomáš Komrská	24
MÔJ PASTIER	25
OBNOVENÉ RINČANIE ZBRANÍ Štefan Markuš	26
DIALÓG MLADÝCH Kam sa chystáš v lete?	27

Pri zborových objednávkach je odporúčaná predajná cena do 2,20 €, (podľa zborových dotácií)

Individuálne objednávky: cena + poštovné

PRIVÍTAME VAŠU POMOC, KTORÚ MÔŽETE POSLAŤ NA ÚČET: 262 104 1859/1100, Variabilný symbol: 1014

Redakčná rada: Štefan Markuš (predseda), Tibor Máhrik, Bohuslav Piatko, Rastislav Števko

Šéfredaktor: Bohuslav Piatko, bpiatko@internet.sk

Jazyková úprava: Rastislav Števko Dizajn a grafické spracovanie: Martin Piatko

Sídlo vydavateľa: Živnostenská 2, 811 06 Bratislava, IČO: 35 757 43 Adresa redakcie: Sadová 28, 900 51 Zohor,
č. tel.: 0903 474 142, e-mail: svatava@internet.sk, web: www.mediasvatava.sk

Vydavateľ: Media Svatava, spol. s r.o. Vyšlo: 15. 5. 2014 Tlač: Transmedic Slovakia, s.r.o.

Predná strana obálky: MARTIN MEDŇANSKÝ: Môj pastier

EV: 2670/08 ISSN: 1337-6985

TLAKOVÁ NÍŽ



TÁŇA MÁHRIKOVÁ
(CB Žilina)

V reštaurácii, kam zvyknem chodiť na obed, si zvyčajne vyberám miesto s výhľadom na obrazovku televízora. Dnes sa mi podarilo vystihnúť môj obľúbený program – predpoveď počasia. Neprekáža mi, že nepočujem zvuk; kresby synoptických máp sú dostatočne výpovedné. A je čo pozerat! Vlhký vzduch od Atlantiku sa roztáča nad Britskými ostrovmi a vysielajú jeden dažďový front za druhým smerom k východu – no nepostupuje sa im ľahko. Tlaková níž zo severu ich tlačí a núti postupovať cez juh Francúzska nad Taliansko, kde sa poriadne vyburia medzi alpskými končiarimi. Sústredene sa pozerám na stred Európy – to je to počasie, ktoré ma zaujíma. Z obrazu celkovej situácie je zrejmé, že ak chceme poznať odpoveď, nevystačíme s informáciami o frontálnych pohyboch na západe, ale musíme uprieť zrak ešte viac na východ. Tam je sformovaný ten najrozsiahljší tlakový útvar, ktorý pokrýva takmer celú európsku časť Ruska. Mohutný a nepohnutý blokuje celú situáciu a nemožno ho ignorovať. Sledujúc poveternostné prúdenia sa mi nevdojak vynárajú politicko-ekonomické paralely. Aké mraky sa to nasúvajú nad naše územie? Čo veští čierňava na obzore?

Medzičasom sympatická rosníčka, ako zvyknú byť vtipne nazývané hlásateľky predpovedí počasia, prešla z Európy na územie Ázie, Afriky a napokon ešte na okamih do Karibiku. Nuž takáto informovanosť kedysi nebývala! Informácie sú to zaujímavé, ale – takpovediac – nám žily netrhajú; veď tajfúny, ktoré nad tou oblasťou vznikajú, nás v žiadnom prípade neohrozujú. Môžu poslúžiť iba ako fajňák na katastrofický film, pokiaľ nesedíte v lietadle New York – Amsterdam a do chrbta vám nefúka hurikán Katrina. Vtedy sa všetko mení a skutočnosť, že ste dorazili do Európy o hodinu a pol skorej, je slabou náplastou na bytostné pocity strachu a reálne obavy o život počas letu.

Správy zo sveta odsunuli rosníčku s obrázkami slniečok do úzadia; na obrazovku sa vyrútili tanky, oheň, dym, zranení ľudia, plačúce ženy. Som zvyknutá na takéto scény v čiernobielych prevedení ako memento pripomínajúce vojnovú katastrofu pred sedemdesiatimi rokmi. Netreba zvuk – viem, odkiaľ sú tieto zábery. Sprievodné texty v angličtine a v azbukou písanej ruštine rýchlo bežia v dolnej časti obrazovky. Patrim ku generácii, ktorá vie čítať a rozumie obidvom textom. Patrim ku generácii, ktorej rodičia vojnu priamo zažili. Patrim ku generácii – a isto nie jedinej, ktorej to všetko niečo strašne pripomína, až sa to bojím vysloviť. Zato Ekonomický denník, ktorý ma čaká každý deň ráno na stole, sa nebojí. Otvorene a naplno. Hneď na prvej strane čítam slovo „Mníchov“. V duchu sa mi obrazy politickej a meteorologickej mapy EU zlievajú a o chvíľu znovu rozpadajú. Je to, čo vidím na obzore, skutočne taká istá čierňava, ako vtedy? Viem rozoznať a rozpoznať znaky doby? Viem vysloviť jednoznačné slová? Viem nemať strach? Upokojí ma vedomie, že sme členom NATO? Stvoriteľ nás obdaril a každého vybavil úžasnou schopnosťou vedieť si z pozorovania urobiť úsudok, sformulovať funkčný záver, vedieť usmerniť svoje správanie a zachrániť si život. Život je najvyššia hodnota. V tom panuje zhoda na východe i západe, severe i juhu. Všade, aj u nás – v strede. „Keď zbadáte na západe vystupovať oblak, hovoríte, že príde lejak. A býva to tak.“ – čítame v evanjeliu svätého Lukáša. „A keď veje južný vietor, hovoríte, že bude horúčava. A býva. Pokrytci, vzhľad neba a zeme viete rozoznať. Ako to, že nevíete rozoznať terajší čas?“ (Lk 12, 54–56)

Táto pasáž o pár veršov neskôr ústi do vážneho napomenutia: ak nebudete robiť pokánie, všetci zahyniete. Evanjelium odkláňa epicentrum nášho záujmu od meteorológie a politiky celkom inde. Do sfér, ktoré pri pohľade na pohyb oblakov, toky peňazí a smer plynovodu ľahko prehliadneme. A predsa je to epicentrum skutočného riešenia. Európe – a nielen Európe, ale celému svetu – chýba Kristus, chýba pokánie. Bojíme sa Armagedonu, obrovského, zničujúceho konfliktu. Vojny v iných častiach sveta, ani spadnuté Dvojčičky neburcujú naše emócie tak intenzívne, lebo sú ďaleko ako tajfúny nad Karibikom; ale Ukrajina je blízko – takpovediac cez kopec. Zrazu lamentujeme a ani si neuvedomujeme, že všetko to dianie pozorujeme z potápajúcej sa lode. A možno nie a mýlim sa, lebo práve ty stojíš na pevnej skale, ktorou je Kristus. Stojíš pevne a pomáhaš pridržat ďalších, ktorí sú na tej skale spolu s tebou. Držíme sa a spolu podávame ruky ďalším. Sme tak blízko seba, až tvoríme jednu bytosť. Sme cirkev, telo Kristovo.

„Boh je naše útočisko a sila, najistejšia pomoc v súženiach. A preto nebudeme sa báť...“ – znie mi v ušiach zhudobnený Žalm 46.



Drahí priatelia,

vonku svieti slnko a je príjemne. Ideálny čas robiť niečo vonku, oddychovať, venovať sa rodine, či robiť niečo, čo nás skutočne baví. Ja osobne mám veľké nutkanie vziať kosu a ísť kosiť. Po niekoľkých hodinách námahy by som bol asi riadne spotený a unavený, ale pravdepodobne by som dnes večer zaspával s dobrým pocitom, že som robil čosi zmysluplné. Alternatívou je zostať pri počítači a položiť na „papier“ niekoľko myšlienok, ktoré nosím v hlave. Neviem, do akej miery je to zmysluplné. Okrem iného riskujem, že si tým (znova) vyslúžim titul hnidopicha, v lepšom prípade, ako to nazval brat tajomník – esejistu. No čo už, risknem to! Napokon, nie je to len moje rozhodnutie – je to aj moja zodpovednosť.

Zaujala ma myšlienka stanoviť pre cirkev priority.

Chvályhodný počín. V minulosti sme už zaznamenali pokus stanoviť pre našu cirkev „čo je dôležité“. Vtedy sme na to použili výraz vízia. Pojmy priorit a vízia samozrejme nie sú synonymami. Vízia je obrazom žiadaného stavu (cieľa). Priority sú potrebnými krokmi, nástrojmi a zároveň ukazovateľmi na ceste za dosiahnutím žiadaného stavu. V odbornej terminológii sa niekedy používa aj výraz *prioritná os*, čo nie je nič iné, ako súbor navzájom súvisiacich aktivít s konkrétnymi, najlepšie merateľnými cieľmi, ktoré majú k naplneniu vytýčeného cieľa viesť. Teória je to pomerne jednoduchá – aká je prax?!

Vtedy pred rokmi vznikla vieroučne čistá, ale pre prax trochu všeobecná formulácia vízie cirkvi. Možno aj preto jednotlivé zbory cítili potrebu vlastnej formulácie (viď webové stránky jednotlivých zborov). A život cirkvi plynul ďalej...

Teraz prichádza predkladateľ/-ia návrhu s myšlienkou stanovenia základných priorít pre cirkev s následným odkazom, že aj zbory majú – citujem – *stanoviť svoje vlastné priority a priradiť ich do štruktúry* (po-

známka: skôr zoznamu siedmich priorít), *aby v horizonte troch rokov vznikla taká skladba priorít Cirkvi bratskej, ktorá bude zrozumiteľná a akceptovateľná pre všetky zbory našej cirkvi*.

Ešte raz hovorím, veľmi chvályhodná a hlavne ambiciózna myšlienka. Len si neviem dosť dobre predstaviť jej realizovanie v predloženej podobe tak, aby sme nenarušili (podľa mňa hodnotnú) vyváženosť kongregačno-presbyteriálneho zriadenia našej cirkvi. Pritom nehovorím o forme zriadenia ako takého, ale o obsahu.

Sedem priorít

Keď sme už pri tom obsahu – to, čo má konferencia schváliť ako priority cirkvi pre rok 2014 (len pre zaujímavosť, v čase ich schvaľovania budeme takmer v polovici roka a pred začiatkom uhorkovej sezóny – júl, august) je v skutočnosti sedem riadkov textu (sedem odrážok). Jedna z priorít je veľmi všeobecná – *misijná činnosť*, jedna vzdelávacia (bez presnejšieho určenia). Ďalších päť je *de facto* hospodársko-operatívneho charakteru (zabezpečenie chodu ústredia, obsadenosť zborov, atď.). Dosť nesúrodé, ale predovšetkým málo konkrétne a ešte menej vizionárske. Ale chápem – priority, stanovené na niekoľko mesiacov, asi iné ani byť nemôžu. Nie celkom však rozumiem, prečo vznikla potreba to, čo i doteraz aj tak zabezpečovala Rada CB a odbory (ústredie), definovať ako **priority cirkvi**?

Cirkev (aj naša) tým, že je cirkvou, má Písmom definované základné parametre a priority – činnosti – navonok a dovnútra: sprítomňovanie evanjelia slovom i činom. Orgány cirkvi (v našom prípade orgány cirkvi kongregačno-presbyteriálneho typu) majú tiež svoje úlohy v cirkvi a spoločenstvách (v našom prípade zbory) majú zas svoje úlohy. Nie celkom rozumiem, prečo by úlohy jedného orgánu cirkvi (v tomto prípade ústredia) mali byť zrazu definované ako akési „nadaradené“ priority aj pre všetky zbory.

Neviem, ako vznikla myšlienka siedmich priorít cirkvi, ale nezaregistroval som zatiaľ nejakú významnejšiu diskusiu medzi jednotlivými zbormi na túto tému, teda diskusiu „zdola“. Ak však takýto návrh prichádza „zhora“, mám pocit, že na to nejdeme najšťastnejším spôsobom. Doteraz sme mali iba veľmi všeobecnú víziu bez časového ohraničenia z minulosti. Teraz predkladateľ/-ia prichádza/-jú s určitými prioritami, ktoré sa majú stať prioritami aj pre lokálne spoločenstvá?!

Chceme, aby sa postupom času významným spôsobom prenieslo ťažisko (projektovania, implementovania a následne aj financovania) aktivít zo zborov na vedenie cirkvi? To samozrejme nie je žiaden hriech. Ale určite je to námet na dlhodobejšiu diskusiu a zamyslenie. Služi ku cti predkladateľom, že pre zbory vytvorili v tomto zmysle časový priestor troch rokov.

Zmena modelu?

Do akej miery chceme, aby nastala zmena toho, že Cirkev bratská – citujem – *...chce vnášať hodnoty evanjelia do všetkých oblastí života spoločnosti. Svoje poslanie realizuje aktivitami v miestnych cirkevných zboroch a prostredníctvom zvlášť vytvorených účelových zariadení...?!*

Už dlhší čas je z komunikácie ústredia zreteľná túžba po väčšom dosahu na niektoré veci, napr. dianie v zboroch. Členovia Rady neraz spomínajú pocit bezmocnosti a vzíazaných rúk pri riešení niektorých úloh, ktoré sú na nich kladené. (Niekedy by stačilo možno iba položiť si otázku, či to, čo sa od nich ako od Rady očakáva, je niečo, čo by Rada naozaj mala riešiť.) Možno aj následkom takýchto pocitov či skúseností sa súčasná Rada (ale aj niektorí kandidáti na členov novej Rady, pôsobiaci na rôznych postoch cirkvi) vydala na cestu pozvoľného presunu toho, kde by sa mali diať rôzne rozhodovacie procesy.

V rámci zboru je znateľný formálny aj neformálny posun rozhodovacích procesov od člena, resp. členského zhromaždenia k staršovstvám. Pričom je akoby žiaduce, aby samotný člen staršovstva bol viac závislý na správcovi zboru. V rámci cirkvi vnímam posun rozhodovacích procesov od zborov k ústrediu. Od konferenčného zhromaždenia k Rade, odborom a komisiám. Ale napr. aj na kreovanie a prácu volebných komisií na oboch úrovniach majú mať asi čoraz väčší vplyv príslušné staršovstvá, resp. Rada CB. Nový Poradok v nedávno schválenom znení takémuto trendu napomáha (alebo ho skôr už len dodatočne legislatívne podopiera). A ako sa zdá, ďalšie pripravované návrhy na jeho novelizáciu, tak ako boli predstavené, v takejto trajektórii pokračujú.

Tento koncept pozvoľného presunu toho, kde by sa mali diať rôzne rozhodovacie procesy, by bez potrebných financií bol asi dosť málo uplatniteľný.

Nové povinnosti – nové peniaze?

Prijatím navrhovaných priorít vzniknú nové povinnosti Rade CB. Už v zdôvodnení návrhu čítame, že *za naplnenie zámerov priorít vo finančnom rozpočte bude zodpovedná Rada CB*. Po slovensky povedané – budú to nové úlohy, ktoré si v dlhodobejšom časovom horizonte vyžadujú aj nové operatívne náklady ústredia – ďalších ľudí, a tým aj ďalšie peniaze? Ale tých máme len obmedzené, konkrétne množstvo. Ak nerátame príspevky štátu, ktoré doteraz stačili na platy a režiu ústredia (od r. 2014 možno už len na platy) a menšie (neraz účelovo viazané) príspevky zo zahraničia, je zrejme, že naše finančné zdroje sú len tie, ktoré sa vygenerujú v zboroch. Okrem toho so zvýšením financií zo strany štátu nie je možné rátať. Skôr naopak – v dlhodobejšom horizonte treba rátať s tým, že sa znova otvorí otázka finančnej odluky štátu a cirkvi. Rátame s tým?! Neviem. Možno áno, možno aj spomínaný pozvoľný presun toho, kde by sa mali diať rôzne rozhodovacie procesy (a následne kde by sa mali zbierať a odkiaľ by sa mali prerozdeľovať finančné prostriedky, po odluke získané už viac-menej iba zo zborov), je prípravou na odluku cirkvi. Opäť to nie je žiadny hriech. Ale vzhľadom na deklarovaný charakter zriadenia našej cirkvi by bolo správne pýtať sa: Aké ústredie to vlastne budeme potrebovať, ak štát prestane prispievať na platy (zamestnancov ústredia a pracovníkov na zboroch) a keď tiaž celého financovania platov pracovníkov na zboroch – popri režii a aktivitách zboru – zostane na pleciach zboru samotného?

Základňa – zbor

Ja osobne sa stále prikláňam k tomu, aby sme naďalej vnímali zbory ako miesto, kde sa nielen zvestuje evanjelium, vysluhujú sviatosti, rodia znovuzrodení ľudia a generujú peniaze, ale aj miesto, kde Duch Boží vzbudzuje konkrétnych ľudí, ktorí snívajú a následne projektujú, implementujú, vyhodnocujú a korigujú aktivity, ktoré sú vyjadrením zvestovania evanjelia slovom i činom smerom do vnútra, ale ešte viac smerom vonok.

Buď sme (alebo chceme byť) cirkvou, posúvajúcou sa k hierarchickému modelu – v takom prípade presun miesta, kde sa dejú kľúčové rozhodovacie procesy a prerozdeľovanie financií, centralizácia aj určitá direktívnosť smerom dole, dáva určitý zmysel; alebo sme (ešte stále a naďalej chceme zostať) cirkvou s kongregačno-presbyteriálnym zriadením. Ak platí druhá možnosť, potom nechajme, aby zbory sami formulovali svoju víziu, stanovili si vlastné priority a naplňali ich aktivitami v zboroch, ktoré sú relevantné pre (často špecifické) prostredie, v ktorom pôsobia. Nezošnujme ich, t. j. nezaviažme ich, aby už len priradzovali (rozumej podriaďovali) svoje priority tým, ktoré im Rada predloží a konferencia odsúhlasí.

Aby však nedošlo k nedorozumeniu. Moja predstava zďaleka nie je to, aby sa ústredie – Rada, kancelária a odbory – len prizerali na dianie v zboroch či plnili úlohu nejakých úradníkov, rozdeľujúcich štátne peniaze a peniaze prichádzajúce zo zborov – teda aby robili iba nejakých údržbárov a premazávačov stroja, ktorý sa volá Cirkev bratská na Slovensku. Vidím ich úlohu nielen v tom, aby zabezpečovali výhradne „nadzborové úlohy“ – t. j. zastupovanie cirkvi navonok, ekuména na úrovni cirkvi, distribúcia štátnych prostriedkov, pastorácia pastoračov, príprava kazateľov, vikariáty-študijný odbor, atď., t. j. činnosti, ktoré nedokážu zabezpečiť ani ten najsilnejší zbor. Práve naopak. Vidím ich úlohu aj v podporovaní existujúcich a fungujúcich projektov pri zboroch. Či už sú to projekty materského-dcérskeho zboru, alebo projekty, ktoré fungujú na platforme účelových zariadení cirkvi, zboru a neziskových organizácií, ktorých zriaďovateľmi je cirkev alebo konkrétny zbor.

Veľký priestor vidím pri vytváraní podmienok ústredia pre vznik nových projektov. Ústredie je miestom, v ktorom sa zbierajú informácie o živote zborov, t. j. cirkvi, teda aj o ich potrebách. Nečakám – ako možno predstavitelia niektorých menších zborov, že ústredie vyrieši naše potreby za nás. To sú prehnané očakávania, ktoré nemôže ústredie splniť, ani keby disponovalo naozaj všetkými peniazmi cirkvi, všetkými kompetenciami v rámci cirkvi a malo na ústredí násobky ľudí, ktoré má k dispozícii v súčasnosti.

Záverom veľmi stručne. Som za prispôsobovanie a aproximáciu priorít na úrovni cirkvi – zbor. Ale v opačnom garde. Nech zbory definujú svoje priority a Rada následne sformuluje a prispôsobí priority cirkvi, ktoré potom predloží Konferencii na schválenie.

Miroslav Haszics
(CB Levice, riaditeľ Senior Garden, Horná Seč)

PRI ŠÁLKE S... JURAJOM INSTITORISOM

sa BOHUSLAV PIATKO rozprával

O VIERE, CESTE A VÍZIÁCH



S Jurajom sa poznáme už nejaký čas. Asi odvtedy, ako sa objavil v Dialógu mladých. Prinášal množstvo svojich nápadov, analyzoval a doťahoval nápady a námety iných. Koncepčný tvorivý mladý muž s dobrým perom – povedané klasicky, lebo perom sa dnes už nepíše. Raz sme sa spolu vracali z redakčnej rady zo Žiliny, v aute sme sa rozprávali o všeličom a zaujal ma jednou vetou... (dozviete sa ju v rozhovore). Už vtedy som sa rozhodol, že ho pozvem na Šálku.... Hoci nebýva zvykom pozývať do tejto rubriky takých mladých hostí, ale – prekvapil ma hneď aj prvou informáciou na začiatku rozhovoru.

Skončil si školu, čo teraz robíš? Kde funguješ?

Od septembra, po skončení svojej poslednej vysokej školy, som v Banskej Bystrici...

Poslednej...?

Asi to vyznie trochu zvláštne, ale študoval som na troch vysokých školách...

To je dosť... Na akých?

Mám bakalára z informatiky na STU v Bratislave, potom som prešiel na teológiu do Banskej Bystrice, tam som si tiež urobil bakalára a magisterský stupeň som vyštudoval na evanjelíkálnej teologickej škole vo Veľkej Británii. Koncom septembra som odovzdal diplomovú prácu a odvtedy z Banskej Bystrice pracujem pre vydavateľstvo Porta Libri. Robím na projekte Študijnej Biblie, takže som zostal v tom, čo som vyštudoval.

Čo je to za projekt a ako sa na ňom podieľaš?

Z Porty ma oslovili ešte pred koncom štúdia – že potrebujú človeka do tohto projektu na odbornú korektúru textov. Podkladom je Študijná Biblia NIV (New International Version), čo je jeden z najrozšírenejších anglických pre-

kladov Biblie. Okrem študijných poznámok sú tam aj rôzne dlhšie vysvetľujúce texty a články. Nie je tam poznámka ku každému veršu, ale najmä k tým dôležitejším alebo menej jasným. Je tam aj množstvo odkazov na ďalšie miesta v Biblii, ktoré sa toho miesta týkajú, alebo ho dopĺňajú. Čo sa týka rozsahu, je tých poznámok približne toľko ako biblického textu.

To robíš jazykovú korektúru...?

Čiastočne aj tú, ale predovšetkým obsahovú. Problém je v tom, že tie poznámky boli šité na mieru NIV prekladu. My však používame Slovenský ekumenický preklad Biblie a pôvodné poznámky (preložené do slovenčiny) nie vždy zodpovedajú nášmu prekladu Biblie. Ak má daný verš v našom preklade iný význam než v NIV, treba poznámku citlivo a múdro preformulovať. Okrem toho majú anglické preklady oproti slovenským niekde posunuté kapitoly a verše, takže je potrebné skontrolovať každý odkaz, či privádza na správne miesto.

Robíš na tom takmer rok.

Ako ďaleko je do konca?

Mám prejdenú takmer celú Novú Zmluvu a Starú Zmluvu od Genesis po Žalmy. V podstate sú hotové

asi dve tretiny Biblie, ktoré sa teraz začnú zalamovať do definitívnej podoby.

Kedy by toto dielo malo vyjsť?

Pôvodný termín bol pred Vianocami 2014, čo by vyhovovalo vydavateľovi aj ľuďom. Ale na slovenské pomery je to obrovský projekt, pracuje na ňom množstvo ľudí už tri roky a zdá sa, že je ešte väčší, než boli pôvodné odhady. Takže to vyzerá skôr na jar 2015.

Spomínal si, že ide predovšetkým o výklady k biblickým textom, rovnako, že to nie je len mechanická práca s jazykom, ale čiastočne aj významová.

Ako teológ máš určite aj svoje osobné vnímanie biblických textov. Je tvoje vnímanie blízke výkladu, na ktorom pracuješ, alebo sú tam aj odlišnosti, s ktorými by si mohol mať osobne problém?

Tie výklady sú skôr konzervatívne, evanjelíkálne. Nie sú tam liberálne dôrazy, ktoré by sa snažili spochybniť autenticitu alebo autoritu biblických textov. Autori tých poznámok pristupovali k Biblii ako k živej knihe, cez ktorú Pán Boh hovorí aj dnes, takže v tomto všetkom sa s nimi zhodujem. Ale,



Na škole vo Walese

samozrejme, Biblia vyvoláva také množstvo teologických otázok, že asi ani neexistujú dvaja ľudia, ktorí by mali na úplne všetky otázky rovnaké odpovede. Sem-tam sa stretnem s výkladom, ktorý by som asi tak neformuloval, v niektorých prípadoch by som nebol taký jednoznačný, ale v drvivej väčšine sú mi tieto výklady osobne blízke.

Za veľmi dobré považujem aj to, že sa autori nesnažili vnucovať čitateľom svoj názor tam, kde sú veci otvorené. Spomeniem len jeden prípad: „Žena má v zhromaždení mlčať.“ Autori tam predkladajú asi tri najčastejšie výklady, ako ho možno dnes chápať. Takže čitateľ si môže pozrieť rôzne argumenty za i proti. Tento štýl podľa mňa učí aj pokore, lebo si môžeme uvedomiť, že nemáme na všetko jasné odpovede.

Dáva ti niečo táto práca osobne?

Na teológii som mohol veci študovať do väčšej hĺbky. To sa tu nedá, ale keďže je pokrytá celá Biblia, nachádzam tam aj nové pohľady, s ktorými som sa ešte nestretol. No pre mňa je to predovšetkým veľká česť, že môžem na takomto diele pracovať a núti ma to k veľkej zodpovednosti. Kontrolujem, či pre-

klad poctivo vystihol, čo mal. To je jedno kritérium. Ale ani najlepší preklad poznámky nemôže ísť do hrubého konfliktu s ekumenickým prekladom Biblie. Nemôžem zhodiť prácu našich prekladateľov Biblie a dať do poznámky „toto treba preložiť inak a vtedy to bude mať tento zmysel“. Obvykle musím siahnuť po originálnom gréckom či hebrejskom znení a neraz kontrolujem aj všetky slovenské a viaceré anglické preklady. Podľa toho, k čomu sa dopátram, poznámku citlivo preformulujem, niekedy vyhodím a inokedy zas doplním.

Tieto zásahy sa snažím robiť v istej bázni, lebo viem, že to ovplyvní mnohých v tom, ako budú rozumieť Božiemu slovu. Mne samému jedna takáto Biblia s poznámkami veľmi pomohla, keď som bol ešte stredoškôľák. Vďaka nej som bol napríklad z čítania Izaiáša úplne unesený. Keby som sa ho však vtedy snažil čítať svojpomocne, bol by som skôr frustrovaný a dočítal by som ho asi len z vytrvalosti.

Spomenul si, že konzervatívny charakter výkladových textov ti je vcelku blízky. Nie sú mladí dnes skôr liberálnejší?

Ako kde. Medzi mladými sa najviac stretávam s aktívnymi služobník-

mi alebo spolužiakmi z teológie, a tam je to skôr naopak. Často idú ruka v ruku s ich horlivosťou v službe aj veľmi jednoznačné konzervatívne stanoviská. Tieto zastávam aj ja, ale viac vnímam a beriem vážne aj argumenty tých, s ktorými nesúhlasím. A sám som v niečom „liberálnejší“, napríklad v otázke ekumény. Nevymedzujem sa voči žiadnej denominácii, nemám problém s katolíkmi, evanjelikmi ani apoštolskými. V tomto neraz vytýčam, lebo, napríklad, katolíkov berieme skôr ako tich, ktorých treba priviesť ku Kristovi, než ako bratov a sestry v Kristovi. Ja osobne rád vediem dialóg a zažívam spoločensť aj s ľuďmi z iných kresťanských prúdov a tradícií.

Mal som napríklad ako spoločubývajúceho katolíka, ktorý si každodenne s báznou čítal Bibliu a cítil, že má povolanie evanjelistu. Keď bol raz v kníhkupectve a videl tam muža v sekcii ezoterika, cítil, že ho Duch Svätý vedie, aby sa mu prihovril. Ľudsky sa bál, že z toho bude trapas alebo konflikt. Ale predsa sa mu z akejsi poslušnosti prihovril. Ukázalo sa, že ten človek bol veľmi otvorený a nakoniec aj pripravený prijať Krista do svojho života. Mám takéhoto služobníka nútiť ku konverzii, pretože je katolík? Nežije v skutočnosti hlbší a oddanejší život s Kristom ako mnohí z nás?

Dobre, títo mladí sú konzervatívni, ale sú aj iní. Ako vnímaš – nenazývajte to liberalizmus, ale istú voľnejšiu interpretáciu Písma – medzi časťou mladých evanjelikálov?

Na toto by som radšej odpovedal, keby tu teraz niekto taký spolu so mnou sedel. Ale ak sa mám pokúsiť o odpoveď sám, tak sa mi nezdá, že by sa takíto mladí sami označovali za „evanjelikálov“. Možno by sa označili za kresťanov, ktorí hľadajú autentické odpovede. Toto je podľa mňa prijateľné, kým tam nie je snaha „ohnúť“ Božie slovo podľa vlastných túžob. Pri mladých je to možno najviac očividné pri otázke, či si môžu nájsť neveriaceho partnera. Pri takýchto pokuseniach sa zrejme ukáže, či ide o vieru skôr zdedenú, alebo má vlastné, zapustené korene.

V niektorých prípadoch mám pocit, že tí, čo hľadajú a nájdu Boha – tí, čo prídu zvonka – žijú ozajstnejší život viery ako tí, čo vieru zdedili.

Tí, čo prídu zvonka, si viac vážia to, čo našli. Možno je to aj môj príbeh. Ani ja som nevyrastal v zbore. Aj keď som nebol na drogách, vidím ten rozdiel medzi „predtým“ a „potom“. Môj život bol prázdny. Až keď som uveril, tak sa niečo v mojom vnútri zaplnilo.

Ako si sa dostal k Bohu?

Pochádzam z takej slobodne zmýšľajúcej rodiny. Žiadne veľké chodenie do kostola. Ale spätne vidím, že Pán Boh ma tam hľadal už od detstva. Keď som sa naučil čítať, chcel som si ako prvú vybrať čo najhrubšiu knihu. A najväčšia kniha u nás bola ilustrovaná Biblia pre deti. Iné deti chodili do besiedky, ja som si tie príbehy prečítal sám. Mal som možno sedem rokov a tak som všetkému, čo som tam čítal, veril. Bibliu som však potom odložil do poličky. Zmena prišla až na strednej škole – tam som prežíval prázdnotu. Okrem pozerania športu ma nič nebavilo. Keď vyhral môj tím, bol som šťastný. Veľmi som nevedel vytvárať vzťahy a tak som žil vo svete, ktorý som si vytvoril. Chodil som na Evanjelické lýceum a tam som stretol znovuzrodených, živých kresťanov. Mal som možnosti sa s nimi rozprávať a trochu ich spoznať. Kľúčový bol jeden večerný rozhovor na školskom výlete, kde som si uvedomil, že aj ja verím v nejakého Boha, ale pre môj život to nič neznamená. Pochopil som, že by bolo dobré to zmeniť. A tak som začal viac chodiť medzi kresťanov – najmä mladých a začal som aj čítať Bibliu. Môj život začal naberať nový smer a ešte viac som si uvedomoval, že oni majú niečo, čo ja nemám. Žili akýsi plnší život. Ale zároveň ma naplňali pochybnosti, či je ich viera skutočne postavená na pravde. Vedel som totiž, že existujú rôzne skupiny ľudí, ktoré za svoju vieru dokážu dať aj ruku do ohňa – napríklad Jehovisti. Preto som ešte musel prebojovať zápas s pochybnosťami, či je to pravá cesta – cesta, za ktorú môžem položiť život. A tak som sa začal modliť a prosiť o odpoveď. Ale



Pán Boh mi neodpovedal hneď a ja som sa cítil zmätený – veď chcem, modlím sa a nič. Potom som si uvedomil, že to nie je v mojich rukách, že ja k Nemu do neba nedoskočím – len On môže zostúpiť ku mne. Keď som to pochopil, nechal som to úplne na ňom a šiel riešiť svoje povinnosti. A potom, uprostred práce na mojich úlohách, zrazu prišiel do môjho vnútra pokoj ako odpoveď a uistenie. Nevieť to vysvetliť – jednoducho sa to stalo. Pochybnosti, s ktorými som sám nevedel pohnúť, zo mňa Pán Boh zobral.

Myslíš si teda, že človek musí zažiť takýto moment „obrátania“, ako tomu hovoríme?

Áno, ale nemusí vyzeráť takto. Ani toto nebol extatický zážitok a „obrátanie“ môže byť navonok ešte

oveľa menej dramatické. Môže to byť moment, ktorý je výsledkom dlhodobého dozrievania, keď si človek uvedomí, že chce patriť Bohu a odteraz ho bude vedome nasledovať. To sa potom prejaví aj v živote – napríklad tým, že taký človek vie vydať svedectvo. Keď človek vie povedať, Komu a čomu verí, je to pre mňa znamením, že je znovuzrodený.

Zmenilo sa niečo aj v tvojom každodennom živote?

Ja som si to asi ani veľmi neuvedomoval, ale môj brat hovorí doteraz, že odkedy som sa vrátil z toho školského výletu, som úplne iný.

Prečo si zakotvil práve v Cirkvi bratskej?

Dostal som sa sem cez sestru mojej bývalej spolužiačky. Zaujali ma tu



biblické hodiny, začal som chodiť na nedeľné zhromaždenia. Potom som sa dostal na ďalšiu križovatku: Cítil som, že nemôžem byť iba návštevníkom – že potrebujem niekam patriť, byť doma. A tak som jedného Silvestra napísal na zborovú adresu mail, že chcem byť členom zboru. A tak sa to stalo.

Mladí žijú na sociálnych sieťach. Žiješ tam aj ty?

Žijem aj nežijem. Na Facebooku mám konto, chodím tam takmer každý deň. Je to taký zápas o čas. Na jednej strane sa tam veľa dozviem, je to aj trochu o vzťahoch. Dlhoo som tomu vzdoroval, nepáčilo sa mi, že sú všetci na Facebooku. Ale potom som sa na to dal aj ja. No snažím sa mať to pod kontrolou – využívať ho ako nástroj na informácie a je aj to úžasná pomôcka pri

organizovaní akcií... Ale že by som podriadil svoj život Facebooku, to našťastie nie.

Povedal si, že Facebook je aj o vzťahoch. Spomínam si na jednu štúdiu, ktorá mala názov:

Nepotrebujem priateľov, som na Facebooku...

Zdá sa mi, že na také čosi som starý – blížim sa k tridsiatke – ale vidím, že niektorí tínedžeri tam skutočne „žijú“. Ani keď sú medzi kamarátmi, nesledujú, čo sa deje okolo, ale majú v rukách mobil a pohybujú sa tam, kde nie sú. Toto mi je cudzie, neviem si predstaviť, že by som nahradil živý kontakt sociálnymi sieťami.

Vieš, prečo som ťa pozval ako hosťa do „veľkého“ Dialógu,

ako nám vy z Dialógu mladých hovoríte?

Netuším...

Vracali sme sa z redakčnej rady v Žiline, hovorili sme o tvojich štúdiách a plánoch do života a ty si povedal, že chceš slúžiť ako kazateľ – ale nie hneď po skončení školy. Povedal si, že najskôr chceš spoznať každodenný život, prostredie, v ktorom sa veriaci pohybujú v práci a až potom slúžiť ako kazateľ. To ma celkom zaujalo, lebo si myslím, že viacerým kazateľom chýba priamy kontakt so životom. Platí to ešte?

Možno vás moja odpoveď trochu sklame, ale skúsím k tomu niečo povedať. Ja to stále vnímam tak, že ešte nie som pripravený ísť slúžiť do zboru ako kazateľ. Ísť robiť kazateľa rovno z teologickej školy, kde je človek stále medzi kresťanmi a znovu vojsť do čisto kresťanského prostredia nie je cesta pre mňa. Bojím sa života v akomsi kresťanskom gete, kde trochu stratím kontakt s realitou. Preto cítim potrebu mať väčšiu skúsenosť s normálnym „svetským“ prostredím.

Po škole som si chcel nájsť miesto ako učiteľ na strednej – byť medzi tínedžermi, prežívať s nimi ich radosti i problémy. Podal som si viacero žiadostí, ale nevyšlo to. Mimo Bratislavy je stále dosť učiteľov, lebo tam je dôležité vôbec mať zamestnanie a príjem. Chcel som ostať v Banskej Bystrici a čakal som, čo mi Pán Boh ponúkne. Na školách som mal zatvorené dvere, ale prišla ponuka ohľadom študijnej Biblie.

Pri práci na nej som si uvedomil, že to, čo robím, môže robiť len veľmi málo ľudí. Treba mať veľmi dobrý prehľad teológií, ovládať gréčtinu a hebrejčinu, vedieť veľmi dobre po anglicky a tak ďalej. Určite je na Slovensku dosť ľudí, ktorí spĺňajú tieto kritériá, ale tí schopnejší sú takí vyťažení, že nemajú šancu zobrať ďalšiu, časovo náročnú robotu. Robím na tom takmer rok na plný úväzok a ešte by sa tam našlo roboty aj na ďalší rok. Uvedomujem si však, že ak to budem robiť poctivo, dobre poslužím možno tisícom ľudí, ktorí si to budú čítať a objasňovať pravdy v Božom slove. Preto sa

mi zdá, že nemôžem odložiť nabok to, čo som pri vzdelaní získal a postaviť sa za pokladňu v Kauflande len preto, aby som získal ďalšiu skúsenosť.

Človek s tromi vysokými školami by si určite našiel aj inú prácu, ako za pokladňou v Kauflande...

Snáď, ale to som povedal ako príklad. Aby som to vysvetlil lepšie: stále som uvažoval tak, že keď skončím prácu na Biblii, nájdem si niečo sekulárneho v Bystrici, lebo vikariát som nepovažoval za aktuálny. Ale zrazu prišla nečakaná výzva (uverejnili ste ju aj v Dialógu) – misijný odbor CB hľadá misionára na pôsobenie medzi Róma-

Samozrejme sa núka otázka, prečo treba ísť pomáhať slovenským Rómom v Škótsku a nie na Slovensku?

To je dobrá otázka. Ešte som tam nebol, ale skúsím odpovedať aj na základe skúseností, ktoré mám s rómskou misiou u nás. Situácia je tam iná, lebo sú tam zväčša Rómovia, ktorí chcú pracovať; môžu si nájsť síce chudobné, ale predsa normálnejšie bývanie a nie je tam voči nim taká nevraživosť. Verím tomu, že keď sa vrátia na Slovensko, prinesú sem dobré návyky a lepšiu úroveň aj do našich zúfalo zaostalých osád. Možno to znie len ako teória, ale má to reálny základ v tom, že oni sa tam necítia ako doma a skôr si šetria, aby sa mohli

la. Rómovia nevedia po anglicky a majú problémy nielen na úradoch, ale aj v nemocniciach a inde. Takže v tejto oblasti by mohla byť veľmi užitočná.

Voľakedy manželky kazateľov neboli zamestnané mimo cirkvi, ale vytvárali zázemie manželom-kazateľom a venovali sa práci v zboroch.

Dnes to už prakticky nie je možné, lebo by veľmi ťažko prežili.

My chceme predovšetkým založiť rodinu. A uvedomujeme si, že keby sme pracovali obidvaja na plný úväzok, povedzme ja v cirkvi a ona v sekulárnom zamestnaní, mohli by sme ublížiť rodine. Dnešní zamestnávateľia z ľudí často vyciavajú všetku silu, takže rodiny trpia. A toto nechceme dopustiť. Sme rozhodnutí radšej žiť skromnejšie, ale venovať podstatnú časť svojich síl rodine a deťom.

Samozrejme, zatiaľ sú to len predstavy. Nevieme, či nám Pán Boh dá deti, koľko ich budeme mať – ale dôležité je, že sa v týchto pohľadoch zhodujeme. Na druhej strane, ani ja sa nechcem na 24 hodín ponoriť do nejakej práce – hoci v cirkvi – a zanedbať pritom rodinu. Veď budem mať zodpovednosť aj za ňu. V cirkvi treba slúžiť poctivo a zodpovedne, ale treba slúžiť aj v rodine.

Také sú zatiaľ naše vízie. Ja som misionára nikdy nerobil, ona tiež nerobila v takom prostredí. Uvidíme, kam a ako nás Pán Boh povedie.

P.S.: Juraj s Jarkou sa stanú manželmi krátko po vyjdení tohto čísla. A na misiu do Škótska už pôjdu ako manželia. Takmer súčasne sa púšťajú na dva náročné chodníky: vstupujú do manželstva a do života sa rozbiehajú v misii s Rómami v cudzine.

V mene redakcie Dialógu mladých, kde Juraj niekoľko rokov pôsobí, i v mene celého vedenia Dialógu im želáme, aby sa nebáli zlého, hoci by išli aj temným údom, lebo Boh je s nimi, Jeho prút a Jeho palica nech im bude útechou. ■

Prvou knihou, ktorú som ako sedemročný prečítal, bola detská Biblia

mi v škótskom Glasgowe. S mojou snúbenicou Jarkou, ktorá sa v júni stane mojou manželkou, sme o tejto výzve dlhšie rozmýšľali, modlili sme sa, či nás Pán Boh tak krátko po svadbe vedie k takému kroku viery. Spoznali sme, že áno, aj preto, že aj takáto misia môže priniesť do môjho života skúsenosti, ktoré mi chýbajú. Práca medzi Rómami v zahraničí je určite práca v prvej línii. Nie je to služba v zázemí za behaného zboru, ale skôr v teréne, v komunite, ktorá rieši svoje problémy v prístahovaleckej štvrti mesta. Zdá sa mi, že toto je možnosť, ako zužitkovať vzdelanie, ktoré som získal a súčasne sa osvedčiť pri ťažkostiach, ktoré svet, cudzina a chudoba prinášajú. Nemajú istotu, že tam uživia rodinu, hoci určite majú lepšie možnosti než na Slovensku. Len sa tam učia pracovným návykom, nepoznajú jazyk, nevedia sa dohovoriť na úradoch. To nebude misia, kde by stačilo pripraviť si kázeň a viesť pastoračné rozhovory. To bude aj sociálna práca. Takto možno spoznať život ešte viac, než v bežnom zamestnaní na Slovensku.

vrátiť. A práve jedno z najslabších miest misie medzi Rómami na Slovensku je to, že im chýbajú vzory a osvedčení vodcovia spomedzi nich.

Ešte je pred nami nejaká cesta, kým sa tam presťahujeme a začneme pracovať, ale sme pripravení tam odísť.

Hovoríš v množnom čísle, teda aj za svoju snúbenicu, ktorá už v čase, keď by ste mali do Škótska ísť, bude tvojou manželkou. Ako to vníma a prijíma ona?

Ja som za Jarku veľmi vďačný Pánu Bohu už teraz. Vie, že sa chcem stať kazateľom, vie aký život je pred nami. Pochádza z rodiny, kde si to zažila. Možno si vie aj lepšie ako ja predstaviť, aké to bude, ale je ochotná ma podporovať a ísť aj do ťažkých skúšok pred nami. Pokiaľ ide o túto misiu, tak cítila možno ešte väčšie volanie ako ja. Ona tam bola už v lete na krátkodobom pobyte a páčilo sa jej, čo tam videla a zažila. Tiež by sa tam mohla uplatniť ako prekladateľka a tlmočníčka, čo aj vyštudova-



TRI KÁZNE

Pripravil a ilustračné foto BOHUSLAV PIATKO

„Dary milosti sú rôzne, ale Duch je ten istý; a rôzne sú aj služby, ale Pán je ten istý... Každému je však daný prejav Ducha na spoločný úžitok. Jednému sa dostáva skrze Ducha slovo múdrosti, inému však podľa toho istého Ducha slovo poznania...“, – píše apoštol Pavol Korinťanom. A chcelo by sa pokračovať, čo všetko možno a kto každý môže slúžiť vyrozprávaním svojich každodenných skúseností, aby ľudia prežili spoločný úžitok. Niekedy na povzbudenie, inokedy na prežitie spoločnej radosti, alebo na podporu v strasti a bolesti.

Desaťročia zaznievajú z kazateľní slová nekazateľov. Rozprávajú o svojom vnímaní života v Duchu Písma. Alebo rozprávajú o slovách Písma cez prizmu svojich zážitkov a skúseností. Jeden kazateľ nedávno povedal, že si ich službu veľmi váži, lebo pri ich vystúpeniach vane z kazateľní iný, osviežujúci závan toho istého Ducha. Závan každodenného života.

A tak sme sa v Dialógu rozhodli, že raz za čas uverejníme skrátené kázne nekazateľov. K širšiemu spoločnému úžitku. Dáme možnosť prehovoriť aj ženám, čo nebýva v našej cirkvi samozrejmosťou. Bratislavský kazateľ Josef Sýkora vo viacerých besedách na túto tému povedal (voľne parafrázujem): Pri službe kázňou nech nejde o pohlavie toho, kto káže, ale o to, či je obdarovaný.

Tri kázne je dosť veľa... Bude to ťažké čítanie – uvedomil som si, keď som zostavoval túto tému. Ale napokon som si povedal – vychádzame približne každé štyri týždne, a keď si každý týždeň „dáte“ jednu kázeň, ešte vám zostane týždeň voľný na vydýchnutie... (mladí by tu dali smajlíka).

B. Piatko

AKO NEBYŤ TELESNÝM KREŠŤANOM (1K 2, 14; 3, 1–23)

Odznelo 16. 3. 2014 v CB vo Sv. Jure.

ŠTEFAN MARKUŠ

(Vedec, publicista, bývalý veľvyslanec SR v Maďarsku.
Bol tajomníkom RCB v SR, člen zboru CB v Bratislave-Cukrová.)

Kristova cirkev nie je homogénna inštitúcia – skôr je zmesou rozlične mysliacich ľudí. O tejto skutočnosti svedčí aj prvý list apoštola Pavla do Korintu. Cirkev bola od počiatku zrodu názorovo pestrá. Možno nás to prekvapuje. Apoštol klasifikoval členov cirkevného zboru. Jedných označil za telesných (iné preklady používajú výraz živočíšny človek, resp. prirodzený človek), druhých za nedospelých a ďalších zaradil medzi duchovných ľudí. Apoštol kresťanské spoločenstvo roztriedil do troch kategórií. Samozrejme sa pýtame: Kto je kto? A navyše nás zaujíma, kedy sa stáva telesný človek duchovným a kedy sa nedospelý mení na dospelého.



Kto je kto?

Telesný človek (1K 2, 14) podľa apoštola nemá poznanie o duchovnom svete a je ovládaný prírodnými inštinktmí. Telesní ľudia „...žijú v tele, a nemôžu sa páčiť Bohu.“ (R 8, 8) Nepanuje nad nimi všemocný Boh, lebo „neodvrátili sa od tmy a od satanovej moci k Bohu.“ (Sk 26, 18) Podliehajú telesným vášňam a sú „od prirodzenosti deťmi hnevu“ (Ef 2, 3), navyše telesní ľudia nerozumejú Božím cestám, pretože „veci Božieho Ducha sú im bláznovstvom“ (1K 2, 14), hovorí apoštol na iných miestach Písma. Apoštol Jakub dokonca píše, že telesní ľudia sú spojení s bezbožným svetom a nevidia im, „že priateľstvo so svetom je nepriateľstvo proti Bohu.“ (Jk 4, 4)

Duchovný človek má – na rozdiel od telesného – poznanie. Dokáže rozsudzovať a dokáže „...posudzovať všetko...“ (1K 2, 15; 3, 1) Je znovuzrodený a pozná pravidlá duchovného života. Apoštol sa sám medzi takých zaraďuje. Vyhlasuje, že „žijeme nie podľa tela, ale podľa Ducha.“ (R 8, 4) Duchovný človek verí v Ježiša Krista, dôveruje vedeniu Duchom a odoláva zmyslovým túžbam. Z vlastnej skúsenosti svedčí, že „všetci, ktorých vedie Boží Duch, sú Boží synovia.“ (R 8, 14) Je to človek, ktorý Pána Ježiša „miluje celým svojím srdcom, celou svojou dušou a celou svojou myslou.“ (Mt 22, 37)

Nedospelý človek je polovičný kresťan. Je to človek, ktorý sa s Bohom síce stretol, ale ešte sa úplne nevzdal svojej hriechnej minulosti. Nebojuje o dokonalosť a problém pokánia mu je cudzí. Pavol tejto skupine pripomína, že sa správajú telesne a „konajú príveľmi ľudsky“ (1K 3, 3) – teda neduchovne. Namiesto toho, aby odolávali pokušeniam, vládne medzi nimi „závišť a svár“. Robia kompromisy so svetom. Zo spo-

ločenstva však neodchádzajú, chcú zostať v prostredí Božieho spoločenstva. Nedospelý človek je teda nerozhodný kresťan, váhajúci, ktorý nedokáže chodiť z presvedčenia po Božích cestách.

Z uvedenej kategorizácie ľudí vystávajú dve dôležité otázky:

1. Kedy a ako sa telesný človek mení na človeka duchovného?
2. Ako a kedy sa nedospelý kresťan stáva dospelým a duchovným človekom?

Odpovede vyplývajú z Pavlovho odporúčania.

1. Kedy a ako sa telesný človek mení na človeka duchovného?

Pri hľadaní odpovede si musíme prisvojiť základnú tézu, ktorú apoštol Korintanom zdôrazňuje. Telesní ľudia podliehajú obmedzeniam. Mnoho vecí nevedia. Apoštol túto skupinu ľudí však nepokladá doslovne za „diablom ovládaných ľudí“. Žijú bez poznania niečoho, čo ich myseľ a srdce ešte nezasiahlo. Nedokážu rozpoznať vyššie dimenzie ľudskej existencie. Preto odmietajú duchovný svet. „Neprijímate veci Božieho Ducha,“ – hovorí apoštol, a „sú vám bláznovstvom a nemôžete ich poznať.“ Duchovné veci sú rozpoznateľné iba prostredníctvom Božieho Ducha, ktorým telesný človek musí byť osvietený. Rozpoznateľnosť duchovného sveta je pritom darom od Stvoriteľa. Odmena prichádza pri akte znovuzrodenia a totálnej konverzie. Duchovný človek je nanovo narodený („ak sa niekto nenarodí znova, nemôže uzrieť Božie kráľovstvo“ – J 3, 3) a tým sa stáva novým stvorením („preto ak je niekto v Kristovi, je novým stvorením“ – 2K 5, 17). Duchovný človek prijíma Božie ospravedlnenie skrze vieru v Krista („všetko pokladám za stratu

pre vznešenosť Krista Ježiša, môjho Pána. Pre neho som všetko ostatné stratil a pokladám to za odpad, aby som získal Krista a bol v ňom ako človek bez vlastnej spravodlivosti... aby som mal spravodlivosť skrze vieru v Krista, spravodlivosť z Boha, založenú na viere“ – Flp 3, 8–9). Z milosti začína rozumieť evanjeliu – dobrej zvesti, ktorú priniesol na zem Boží syn. Zázračná premena telesného človeka nastáva pri akceptácii zvesti evanjelia. Spomeňme si na slová, ktorými Pán Ježiš predstavil svetu svoj program spásy:

„Ježiš prišiel do Galiley a hlásal evanjelium. Vrazil: Naplnil sa čas a priblížilo sa Božie kráľovstvo. Kajať sa a verte v evanjelium.“ (Mk 1,14–15)

Úryvok z Ježišovej programovej reči je mimoriadne poučný. Jednak preto, lebo je prvým zaznamenaným prejavom Ježišovej verejnej služby. Potom preto, lebo Ježišovu reč evanjelista Marek dvakrát pomenoval evanjeliom, teda „dobrou správou“. Pán Ježiš najprv niečo prehlásil, potom učinil výzvu vo forme „Kajať sa a verte v evanjelium“.

Deklarácia sa týkala príchodu kráľovstva. Iste, Boh Izraela bol a je odnepamäti kráľom, ktorý od večnosti vekov vládne nad prírodou aj dejinami sveta. V Starej zmluve sa často ozýva pôsobivé volanie „Boh kraluje“ (napr. Ž 47, 9). Proroci však predpovedali dobu, keď Hospodin zostaví všeobecnú a zvrchovanú vládu nad celým stvorenstvom. Na čele nového kráľovstva bude Mesiáš. Rozšíri sa po celom svete a bude trvať naveky. Ľudia raz budú podliehať novej ústave v teokratickom kráľovstve so zmenenou identitou.

Ježišovou radostnou správou bolo to, že Božie kráľovstvo sa priblížilo. Ježiš nepovedal, že už prišlo, pretože jeho plnosť mala iba nastať. Jeho kráľovstvo prichádzalo narodením Boha do ľudského tela. A čo viac, ľudia môžu Božie kráľovstvo „prijat“, alebo do neho „vstúpiť“, a to skrze pokánie a vieru tak, že sa rozhodne oddelia od každého vedomé hriechu a vierou i oddanosťou sa primknú k Ježišovi ako svojmu Kráľovi.

Podobné hlásanie evanjelia je vzorom pre skutočnú evanjelizáciu. K takejto činnosti sme vyzvaní všetci. Predsa Pán Ježiš pri odchode z tejto zeme svojim nasledovníkom zanechal príkaz: „*Choďte a učte všetky národy... učiac ich zachovávať všetko, čo som vám prikázal.*“ (Mt 28, 19) Aj my by sme mali našou zvestou jasne hlásať evanjelium o Kristovom diele, ukrižovaní, vzkriesení a vláde – a v neposlednom rade ľudí vyzvať, aby sa obrátili k Bohu. **Proklamovanie evanjelia a výzva k sebe nerozlučne patria.** Ak telesný človek dokáže v plnej miere absorbovať obsah Kristovej zvesti, zahájí sa proces stávania sa duchovným človekom.

Slovo *evanjelizovať* je veľmi vážne slovo, ktoré postmoderná doba vyprázdňuje. Uprednostňujeme evanjelikálnu interpretáciu, ktorá súvisí s pochopením významu samotného slova. Anglická duchovná literatúra pre pochopenie obsahu slovesa „evanjelizovať“ používa metaforu počiatku abecedy. Jej prvé tri písmená pokladá za akronymy. ABC: A = *admit* (pri-pust), B = *believe* (uver), C = *Christ* (Kristus). Zmysel kresťanstva je ukrytý v začiatkových písmenách abecedy: (A) – pripuť, že pre svoj život potrebuješ pomoc, (B) – uver, že pre tvoj problém existuje riešenie,

(C) – tým jedinečným riešením je Kristus. Duchovný život človeka sa začína rozvíjať, keď si prisvojí túto realitu.

Odpovedať na druhú otázku je ťažšie.

2. Ako a kedy sa nedospelý kresťan stáva dospelým a duchovným človekom?

Pri vyslovení otázky sa pýtame, či sa problém netýka nás osobne. Mňa a teba. Sme členmi cirkvi, chodíme pravidelne do kostola a možno s prekvapením čelíme otázkam: Sme v plnom rozsahu ovládaní Božím Duchom? Existuje nejaká neistota? Predsa viditeľné hriechy nepáchame. Snažíme sa žiť mravne a čestne. Problémy vrážd, nevery a smilstva nie sú na programe našich dní. Nesprávame sa neeticky ani nespravodlivo a nezdá sa nám, že sa vedome prehrešujeme voči desatoru. Vedíme usporiadaný rodinný život. Pripúšťame iba pocity, že duchovne niekedy stagnujeme, nerastíme a často zapochybujeme, či konáme ako znovuzrodení kresťania. Občas sa nahneváme, niekedy pripustíme, že sme konali nečestne, niekedy aj zaklameme, objaví sa i narušené vzťahy. Jednoducho, s prejavmi „*telesnosti, závidia a sváru*“ zápasíme a tu i tam im aj podliehame. Môže sa nám dokonca prihodiť, že k mravným poklesom vo vnútri spoločnosti sme ľahostajní a tolerujeme veci, ktoré by sme nemali. „*Dokonca počuť, že je medzi vami smilstvo,*“ – konštatuje Pavol. Zvestovanie Božieho slova neberieme vždy s maximálnou vážnosťou. Apoštol vie, že „*niektorí sa začali povyšovať, akoby som k vám už nemal prísť.*“ Dokonca sa pravotíme, podávame poďnety na súdy s banálnymi záležitosťami. Neobviňuje nás výčitka, že i medzi nami „*...brat sa súdi s bratom?*“ Apoštol menuje aj nezhody v rodinách („*vyskytujú sa medzi vami roztržky*“) a ovplyvňovanie svetskou filozofiou („*lebo múdrosť tohto sveta je pred Bohom bláznovstvom*“), dokonca spomína aj odmietanie učenia apoštolov („*ak si niekto myslí, že je prorok, nech vie, že čo ja vám píšem, je Pánov príkaz*“). Apoštol Korinťanom preukázateľne vyčíta, že „*ste ešte stále telesní.*“ Ako reagujeme na výčitky apoštola? Nie sú náhodou relevantné aj u nás?

Pozrime sa teraz, aké rady a východiská má apoštol pre cirkevné spoločenstvo, ktoré neoznačoval veľmi lichotivo.

Všimnime si, že napriek vyčítavým až karhavým slovám apoštol „*nedospelých*“ členov korinského zboru nazval láskavo „*bratmi*“. Vie, že k dospelosti vedie dlhá cesta. Pripomína im, že pri prvej návšteve ich „*...krmil... mliekom, nie pevným pokrmom... ba ešte ani teraz nemôžete.*“ Čo tým hovorí? Ak sa diéta časom nenaučí prijímať silnejšiu potravu, niečo nie je v poriadku. Podobne je to s novoobrátenými kresťanmi. Hovorené, že „*ja som Pavlov a druhý zase Apollon*“ nesvedčí o dospelosti. Jeden sadil, druhý polieval. To je pravda, ale k dospelosti vedie cesta, na ktorej sa učíme, že rozsievateľ a polievateľ nie sú najdôležitejší. Dôležité je tajomstvo rastu a predovšetkým to, kto **ručí za dospievanie.** Medzi rozsievateľom a polievateľom existuje spojitost, lebo sú previazaní. Všimnime si vetu: „*My sme totiž Boží spolupracovníci; vy ste Božia roľa a Božia stavba.*“ Budúcnosť diela drží vo svojich rukách iba Boh, lebo iba „*Boh dáva vzrast.*“

Apoštol trikrát spomína *Božiu účasť* na raste kresťana. Rozsievač s polievačom sú **spolupracovníkmi Boha**. To znamená, že sa na nich nesmieme pozeráť ako na nejakých samozvancov. Zaslужujú si náš rešpekt aj úctu. My sme zase **Božia rola a Božia stavba**. Všetci sme súčasťou tejto nehnuteľnosti. Nepatríme rozsievateľovi ani polievačovi. Patríme Bohu a iba ON zabezpečuje istoty a úspech zajtrajška. Hovoríme o predpokladoch duchovného rastu a o podmienkach premeny nedospelého človeka na dospelého duchovného jedinca.

Predpoklady pre premenu sú dôležité. Pavol založil na Božej roli v Korinte pevné základy („*ktorým je Kristus*“) a Apollo sa o tieto základy staral (polieval a strážil ich). Na Božej roli má však vyrásť Božia stavba. Chrám – Kristova cirkev. Kto kompletizuje takú stavbu? Každý z nás. Ja i Ty. Kladieme rôzne stavebné materiály na pevne zakotvené základy. Niektorí **zlato**, iní **striebro**, ďalší zase **drahokamy**. Niektorí prinesie však aj **drevo**, **seno** či **slamu**. Sme dodávateľmi rôzneho stavebného materiálu na stavbu. A nie je jedno, čo dopravujeme. Aký je náš príspevok? Všetky stavebné materiály podliehajú skúške. Niečo vydrží, niečo zhorí. Niektorí bude za trvalý a cenný materiál pochválený, iný zase vyhrešený. Každý je zodpovedný za svoj produkt a výkon.

A tu by sme už mohli formulovať odpoveď na otázku v titule.

Ako nebyť telesným kresťanom? Odpoveď je ukrytá v apoštolskom odkaze korintským kresťanom. *Stávanie sa* duchovným kresťanom je proces. Teda nie je to instantný akt, ale prebiehajúci dej v čase pri neustálom prinášaní stavebného (kvalitného a cenného) materiálu na Božiu stavbu. My sa stávame spolupracovníkmi Boha pri formovaní našej budúcnosti. Pre všetkých tu vyvstáva dôležitá otázka: Čím prispievame do Božej stavby? Ak iba odpadom, drevom, senom a slamou, potom efektívne nerastíme. Lebo nie všetko, čo dopravíme, pretrvá. Všetličo zhorí. Ak prinášame nehorľavé materiály, stavba rastie a pevní. Investujme do kvality! ■

V BOLESTI NARODENÁ VIERA (RÚT 1)

Odznelo 30. 5. 2010 v Cb v Leviciach



MILAN PRIŠŤÁK

(Žije v obci Jur nad Hronom. Vyštudoval Slovenskú poľnohospodársku univerzitu v Nitre. Pracuje v poľnohospodárskom družstve ako zootechnik. Je majiteľom chovnej stanice newfoundlandských psov. Je členom CB v Leviciach, kde slúži ako člen staršovstva a tiež vedie biblickú skupinku.

Bolesť je nepríjemný telesný pocit, ktorý pozná každý z nás. Môže to byť telesný pocit vyvolaný chorobou a poranením, alebo duševné utrpenie, žiaľ, trápenie. Ktorá bolesť je horšia? Asi väčšina povie, že tá vnútorná. Bolesť cíti len ten, kto ňou trpí a dokáže urobiť zo života peklo nielen tým, ktorí ňou trpia, ale aj ich blízkym. Beatrice Sparks (terapeutka a spisovateľka) vraví: „Myslela som si, že iba mňa všetko bolí, ale som len čiastkou stonajúceho ľudstva. Dobré, že tieto rany nekrvávajú, inak by bol svet veľmi krváviaci.“ Bolesť sa nevyhneme a nevyhli sa jej ani ženy v Elimelechovej rodine, ktorých viera bola preverená práve nepríjemnou bolesťou.

Rozbité sny (1–5)

Ľudia radi snívajú o budúcnosti. Predovšetkým mladí ľudia. „Ožením sa, vydám sa, pôjdem pracovať“ a majú reálnu predstavu o tom, ako to bude. Ale ako žiť, keď sa sny o manželstve, práci, atď. rozplynú a miesto toho vás zastihne krutá realita, o ktorej ste ani nesnívali? To sa stalo Noémi a jej nevestám.

Drahá cesta

Hlad ich donútil opustiť Betlehem a ísť k pohanom. Betlehem znamená „dom chleba“. Oni to opúšťajú, ale je to objektívna situácia. Hlad je hlad a donúti človeka cestovať. Nedá sa to považovať za chybu. Aj dnes ľudia cestujú za prácou aj do zahraničia a nie je na tom nič zlého. Sú vo veľmi ťažkej situácii. Taký je život. Čo je však dôležité – ostať aj tam izraelcom/ kresťanom. Ale táto cesta sa skončila drahô. Pre Elimelecha, pre jeho synov, ale aj pre ženy. Muži zomrú a ženy zostanú samy. Ako sa mohla cítiť mladá snívajúca žena Rúť, ktorá mala predstavu o rodine, deťoch, manželskom živote? Zrazu je všetko preč. Ostáva len bolesť a beznádej. Podobnú stratu prežila Noémi, ktorej sen o budúcnosti sa stratil v zemi spolu s jej mužom a synmi. Možno si aj ty v podobnej situácii. Tvoje sny o rodine, práci padli ako domček z karát. Sny vystriedala len bolesť a beznádej. Asi prvá otázka je: Prečo ja, Bože?

Boh nás nechráni od trápenia a bolesti, ale v trápení a bolesti (Fazeľkaš)

A to je rozdiel. Takmer nikto z nás nie je ušetrený od vnútorného krvácania, ktoré spôsobuje bolesť. Zostávajú tri ženy bez budúcnosti, a možno rovnako ako im, zrútili sa aj naše sny.

Neistá budúcnosť

Bolesť sa znásobuje s beznádejou. Niet žiadnej budúcnosti. Nemám žiadnu možnosť. Postavenie osamelých žien bolo ťažké. Žena bez sociálnych podporných prostriedkov, bez nádeje na budúcnosť; jediná možná cesta cez Noémíných prípadných ďalších synov odpadá, lebo je už stará. Rúť, Orpa a Noémi sa po snoch o rodine prebudia v krutej realite. A pýtajú sa: Čo budeme robiť? Ako a kde žiť? Toto je typický obraz života. Rozbité sny a neistá budúcnosť. *Človek narodený zo ženy žije krátko, ale je plný súženia.*“ (Jób 14, 1) Takýto stav – takéto alebo podobné rozbité sny – prežívajú mnohí z nás. Niekedy je to ako dôsledok zlého rozhodnutia, inokedy sa ocitneme v dianí ako súčasť Božieho plánu.

Vynára sa otázka, čo s tým? Ako žiť ďalej? Ako žiť s bolesťou, alebo ako ju prekonať? To je výzva pre náš ďalší život. Ani kresťanom sa nevyhýba trápenie a bolesť. Mal si očakávanie, sny a zrazu si sa ocitol v beznádejnej situácii. Rozmýšľaš, čo si urobil. A možno naozaj nič, len si sa ocitol uprostred neskutočnej bolesti a uprostred neriešiteľnej situácie. Aj taký je život.

Rozhodovanie o budúcnosti – ťažká voľba (6–13)

Hovoríme o troch ženách bez budúcnosti. Noémi, Orpa a Rúť. V bolesti sa musia rozhodnúť, čo bude ďalej. V ťažkom období straty mali aspoň jedna druhú. Medzi nimi bol veľmi krásny vzťah. Veľmi prekvapujúce je, že tri ženy (svokra a nevesty) sa takto dobre znášajú. To o niečom svedčí. A ešte väčšie prekvapenie je, že sú to ženy – pohanky. Ohromný príklad pre nás, kde si často v rodinách svokry a nevesty nevedia prísť na meno a nezriedka sú vzťahy svetských ľudí lepšie ako nás kresťanov. Je dobré, ak máš v bolesti niekoho blízkeho. Je tu však čas niečo urobiť – rozhodnúť sa, čo ďalej.

Noémi sa vzdáva

Noémi sa ako prvá rozhodla, čo robiť. Vzdáva to. Do počula sa, že Boh dal svojmu ľudu chlieb, požehnala obe nevesty a poslala ich domov. Nevidí žiadnu nádej. Je stará a nevie zaručiť svojim nevestám žiadnu budúcnosť. Bolesť jej zviazala vieru v Boha.

Bolesť dohnala Noémi k ústupu. Je koniec, niet nádeje. Ženy sa často rozhodujú emotívne, ale ani muži nie sú v takých situáciách hrdinami. Všetci a často robíme chyby, keď sa rozhodujeme na základe našich pocitov. Bolesť nám môže zakryť správny pohľad na život. Beznádej, vzdanie sa bez boja môže človeka stáť aj život. Príklad: Vzdať to bez boja stálo istého človeka život. Z nedbalosti ho zavreli do chladiaceho boxu. On, vidiac, že sa do rána nadožije, napísal list na rozlúčku. Ráno ho našli mŕtveho. Mŕtveho – napriek tomu, že box sa pokazil a nechladil. Ten človek mohol prežiť. Zabila ho beznádej. Cítiš sa ako Noémi? Máš v sebe bolesť a niet riešenie? Nevzdávaj sa bez boja.

Orpa sa vracia späť

Orpa sa rozhodla ako druhá – uniknúť späť. Nevykročila dopredu, ale vrátila sa k starému spôsobu života.

Milovala síce svokru, ale viac milovala vlastné ja, vlastných bohov. Bola Moábkou a jej srdce sa nezmenilo. Orpa si síce vytvorila dobrý vzťah, ale nezbadala Noémín pravý charakter. Nezbadala v nej človeka, ktorého je dobré nasledovať. Žila síce pri nej, ale nevidela a nepočula. Pre Orpu boli dôležitejšie rodina, deti, krajina jej bohov. Urobila „gesto lásky“, pobozkala svokru a vykročila späť. Bozk je ľahké dať, ale prakticky milovať aj napriek okolnostiam je ťažšie. Prirodzená náklonnosť ešte nie je dostatočná na to, aby urobila rozhodnutie pre Boha. Musí tu byť niečo viac ako náklonnosť. Priateľstvo a náklonnosť sú dobré, ale nestačia, tak ako nestačí len sedieť v kostole alebo hľadať si „veriaceho“ partnera. Je veľkým požehnaním, ak je medzi ľuďmi náklonnosť spojená s Božím vedením. Bolesť, ktorú Orpa prežila, bola silnejšia ako láska k Noémi. Bolesť spôsobila, že sa bála o budúcnosť a radšej sa vrátila k starému „istému“ spôsobu života.

Vedie aj nás bolesť späť k starému spôsobu života? Vraciame sa späť robiť svoje veci? Prečo? Lebo naše srdce nie je cele oddané Bohu. Pre nás sú dôležitejšie veci, ktoré vieme bez veľkej námahy uchopiť a pochopiť. Aj pre nás je ľahšie urobiť lacné gesto lásky po spočítaní nákladov, ako úplne priľnúť k Pánovi. Orpa možno dosiahla, čo chcela a mala ľahký pekný život. Ale viac už o nej v Biblii nečítame.

„Skúsenosti straty nemusia byť určujúcim momentom nášho života. Určujúcim momentom môže byť naša reakcia na stratu. To, čo urobíme.“ Toto povedal človek, ktorý pri autonehode stratil matku, ženu a dcéru.

Nevieme, čo nás postihne, nevieme, čomu budeme v živote čeliť, ale môžeme si vybrať. To, ako zareagujeme na výzvu.

Strata a bolesť prinášajú zisk (14– 22)

Rúť vykročí dopredu

...a pokračuje, napriek tomu, že nevie, čo prinesie budúcnosť. Je isté, že tak ako Orpa, aj Rúť videla Noémín nesebecký charakter. Ale na rozdiel od Orpy videla niečo viac. Jej vzťah s Bohom. A hovorí: „Tvoj ľud bude mojím ľuďom, tvoj Boh bude mojím Bohom.“ Za morálnymi vlastnosťami videla niekoho, kto jej tie vlastnosti dáva. Aké je krásne, keď ľudia vidia na nás vlastnosti a niečo, čo si nevedia vysvetliť, čo ich však priťahuje. Rúť často počúvala o Bohu od Noémi, ktorá však o ňom nielen rozprávala, ale s Ním aj žila.

Aj Rúť takto svokra Noémi otestovala. Ak pôjde s ňou, nemá šancu na budúcnosť, lebo jej manžel zomrel. A práve tu vidíme silu jej charakteru. V utrpení a smútku našla šťastie. Rúť je v tomto pre nás príkladom. Aj ona bola mladá a plná snov. Aj ona stratila všetko a mala možnosť vrátiť sa. Ale našla šťastie a nádej v Bohu. Tam, kde je bolesť, sa ťažko hľadá nádej v niečom, čo nevidíme. My chceme rukolapný dôkaz a najlepšie hneď. Ale viera, testovaná v bolesti, prináša šťastie, ktoré nič iné nemôže dať. Sme ochotní takto nasledovať Krista napriek ťažkostiam? Rúť opustila aj svoju švagrinú. Možno mali úžasný vzťah, ale predsa Orpino rozhodnutie nemalo na ňu vplyv. Aj na nás majú naši blízki a priatelia veľký vplyv a môžu ovplyvniť naše vážne rozhodnutia.

Noémi nepovedala nič. Aspoň slová povzbudenia – ale ona mlčí. Ale ani tichá Noémi ju neodradí. To je absolútna oddanosť a odhodlanie (14–15). Problém a neistota ju priviedli k Bohu. Jej srdce bolo zmeštené a ona bola ochotná ísť do neznáma. Bol to nový záväzok.

Nová krajina, nové možnosti (17)

Rút otvorene vyznala svoju vieru. Pamätajme na to, v akom stave. Pohanka a vdova bez nádeje na budúcnosť. Ani chudoba, ani smútok neboli prekážkou. Rút na rozdiel od Orpy nevidela a neuprednostňovala len rodinu a deti, ale videla Boha, ktorého ctíla Noémi. Chcela ho ctiť aj ona, napriek neistej budúcnosti. A to je najväčší poklad, ktorý všetka tá bolesť a strata priniesla. Nemala ani potuchy, že toto rozhodnutie ju urobí pramatkou Dávida a neskôr aj Pána Ježiša. Rút nám dáva príklad, ako sa máme rozhodnúť v bolesti. Neobviňovať Boha, ale dúfať v Neho, lebo On má všetko v rukách. Ukázala, ako zanechať starý spôsob života, ako sa nechať viesť a ukázala túžbu žiť s Božím ľudom. A to všetko bez obmedzenia.

Pre toho, kto vidí cieľ

... uvediem jeden príklad zo ZOH. Slovinca Petra Majdičová. Pre pretekárku sa súťažný deň vo Whistleri začal ako v zlom sne. Pri rozcvičke pred kvalifikáciou utrpela tvrdý pád, narazila si pravý bok a všetko nasvedčovalo tomu, že preteky sú pre ňu stratené. Slovinca sa však *odmietla vzdáť, zatála zuby a vydala sa na cestu plnú bolesti a utrpenia*. Až po pretekoch lekári zistili, že si pri páde zlomila štyri rebrá. Napriek hendikepu úspešne absolvovala kvalifikáciu, štvrťfinále, semifinále i finále s vytúženou odmenou. Dobešla

do cieľa ako tretia. „*Ludia, ktorí si niekedy zlomili rebro, vedia, ako veľmi to bolí. A ja som si ich zlomila štyri. Počas pretekov to bolo hrozné, pociťovala som veľkú bolesť a lieky nezaberali*,“ – povedala pre slovinské médiá Majdičová, ktorú museli v cieľi zakaždým kriesiť. Počas finále to vraj chcela v jednom momente už zabaliť, ale vidina medaily ju hnala ďalej. „*Stráviť tri hodiny v bolestiach, a ešte k tomu bežať, to je niečo neskutočné. Nečakala som, že za týchto okolností získam medailu, ale veľmi som po nej túžila*,“ – pokračovala vicemajsterka sveta z roku 2007.

Prežívaš obrovskú bolesť, už nevládzeš a chceš skončiť? Nič na bolesť nezabera? Spomeň si vtedy na cieľ. Prajem všetkým nám takú túžbu, húževnatosť a vytrvalosť dostať sa do cieľa – do nebeského kráľovstva –, ako mala táto športovkyňa. Nech nás žiadna bolesť nezastaví od túžby dostať sa do cieľa.

Záver

Toto je príbeh o bolesti, ktorá postihla jednu rodinu. Ich rozbité sny a beznádej ich viedli k tomu, aby sa rozhodli. Noémi sa rozhodla ako prvá, ale bolesť ju pritlačí k zemi a vzdáva sa. Nevidí poklad, ktorý má vedľa seba vo svojej neveste Rút.

Orpa síce vykročila, ale bola Moábka a to ju presvedčilo vrátiť sa späť. Nevidela žiadny zmysel nasledovať Noémi, žiť s jej ľudom a nasledovať Boha.

Rút s rozbitým snom o rodine spoznala Boha a v ťažkej chvíli sa rozhodla nasledovať Boha, svoju svokru a žiť s jej ľudom. Bez záruky, a to na celý život.

V bolesti sa narodila jej viera a bola odmenená už tu na zemi. Ale asi najväčšou odmenou bolo to, že sa stala pramatkou Dávida a Pána Ježiša, ktorý sa svojou smrťou stal našou spásou. ■



ŽIVOT V SLOBODE OD ZÁVISLOSTÍ

Odznelo 3. 3. 2014,
v CB Bratislava-Cukrová.



MILENA UHLÍKOVÁ

(Pracuje v Cirkevnej základnej škole Narnia a Bilingválnom gymnáziu C. S. Lewisa v Bratislave. Je dlhoročnou členkou bratislavského staršovstva, zapája sa do prípravy liturgie a sprevádza bohoslužby ako organistka. Podieľa sa na príprave nového spevníka. Je vydatá za manžela Jozefa, spolu majú 5 dospelých detí.)

V období od Nového roka až po začiatok pôstneho obdobia sme sa prostredníctvom našich kazateľov – Josefa Sýkoru, Matěja Hájea a Daniela Pastirčáka – postupne viac vnárali do biblického textu listu apoštola Pavla rímskym kresťanom. Dostala som ako zadanie počúvať výklady jednotlivých kapitol a na záver tejto série – prešli sme 8 kapitol – povedať niečo o tom, čo ma oslovilo; pozrieť sa na témy tohto biblického textu optikou všedného života bežnej jednoduchšej ženy.

Pre mňa bola veľmi dôležitou prvá kázeň, rozoberajúca ťažkú prvú kapitolu Pavlovho listu Rimanom. Základným koreňom zla je nevďačnosť voči Bohu, odmietnutie daru života a ostatných Božích darov. Napriek tomu, že človek odmietne Božie dary, nedokáže sám naplniť svoje hlboké vnútorné potreby a utieka sa k náhradným falošným zdrojom. Máme základnú potrebu niekomu slúžiť, niekomu patriť. Ak nepatríme Bohu, sú naporúdzí náhradní bohovia, ktorým viac či menej ochotne slúžime. V mnohých kázňach sa neraz objavuje problém závislosti a skloňuje sa slovo sloboda. Aj ja sa chcem dnes pozrieť na tému závislosti a život v slobode.

Zvislosť

Snažila som sa zistiť, čo je to závislosť podľa Biblie. Zdá sa mi, že je to falošná náhrada za živý vzťah s Bohom, keď namiesto vzťahu s Bohom upnem svoje srdce k niečomu alebo niekomu inému. Pri čítaní prorokov nám udrie do očí zápas o čistotu viery – Boh očakáva od svojho ľudu úplnú oddanosť, ukazuje sa ako žiarlivý Boh, ktorý si nárokuje na celé srdce človeka. Izrael ako Boží ľud sa odvracia od Boha, nahrádza ho cudzími modlami, Boh ho karhá ústami prorokov. Keď sa národ primkne k svojmu Bohu, žehná ho, no oni opäť odchádzajú od Neho, slúžia modlám, opäť ich proroci napomínajú a volajú k náprave; je to stály začarovaný kruh.

Patrím medzi ľudí, ktorí od detstva počúvajú evanjelium, modlia sa, usilujú sa o osobný vzťah s Ježišom. Roky-rokúce chodím každú nedeľu do kostola, do tohto spoločenstva a počúvam kázne, čítam Bibliu, modlím sa a usilujem sa žiť podľa toho, čo chápem ako Božiu vôľu pre svoj život. No sú v mojom živote aj temné miesta, kde číha šelma. A tak si kladiem otázku, ako

sa prejavuje v mojom každodennom živote to, že som bola oslobodená od zákona hriechu a smrti. Vynára sa mi zároveň neodbytná otázka, prečo sa v mojom živote málo ukazuje sloboda od hriechu, prečo denne zakopávam o rovnaké problémy a závislosti...

Čítam evanjelium a snažím sa nájsť v jeho príbehoch ľudí, ktorí sa stretli s Ježišom a nezmenilo im to život. Istý mladý muž zastavil Ježiša s otázkou – Dobrý učiteľ, čo mám robiť, aby som získal večný život? Po Ježišovej odpovedi odišiel smutný, sklamaný, lebo nedokázal zmeniť svoju závislosť na majetku, na pocite bezpečia, ktorý v ňom nahromadené bohatstvo vyvolávalo.

Pilát stretol Ježiša za dramatických okolností. Napriek falošným obvineniam si zachoval nadhľad a vyhlásil Ježiša za nevinného. Chcel ho prepustiť, no nedokázal sa zriecť svojho vplyvu, ohrozenia či straty svojej moci.

Mnohí bezmenní učeníci nasledovali Ježiša, kým nezačal hovoriť o smrti. Vtedy od neho odišli, lebo sa nevedeli vyrovnáť so zmenenými predstavami o Mesiášovi, so sklamaním z Boha, ktorý nenaplnia ich predstavy. Toto všetko sú príklady neúspešných veriacich – ľudí, ktorí poznajú Ježiša, no odchádzajú od neho smutní a nezmenení. Nevyliečení zo svojich závislostí. Ako je to v našom živote? Priateľka ma poprosila o pomoc. Nechcela už ďalej fungovať so závislosťou na cigaretách. Sedeli sme spolu v obývačke a modlili sme sa. Volala som k Pánu Bohu a prosila ho, aby ju zbavil túžby po cigarete, aby ju od toho oslobodil. Nemala som žiadnu konkrétnu predstavu, ako môže Boh túto modlitbu vypočuť, ale keď sme sa opäť stretli, hľadala som náznaky toho, že sa niečo zmenilo.

Žiaľ, nezmenilo sa nič.

Kde bola chyba? Ako sa máme modliť a čo máme robiť, aby Pán Boh našu modlitbu vypočul? Mám dojem,

že táto skúsenosť nie je nijako výnimočná a že viacerí kresťania by mohli pripojiť svoje vlastné príbehy. Rozdiel medzi ľuďmi, ktorí stretli Ježiša a odišli nezmenení a touto skúsenosťou je však podľa mňa v tom, že my žiadame Ježiša, aby nás oslobodil a on, zdá sa, nereaguje.

Kde teda robíme chybu?

Možno to celé spočíva v tom, že neviem vždy rozlíšiť, čo je naša cesta. Niektoré naše závislosti potrebujú odbornú pomoc, intervenciu terapeuta, pravidelné sedenia a niektoré trvalú dlhotrvajúcu pomoc blízkeho človeka, alebo podporu skupiny podobne zápasiacich. Celkom na začiatku však zrejme potrebujeme základné uvedenie si, že *máme problém*. Sú totiž aj také skryté závislosti, ktoré si ani neuvedomujeme. Potrebujeme, aby nám Pán Boh zasvietil na ne, aby sme prišli na to, že sa naše konanie nezlučuje so životom v slobode od hriechu a smrti. Potrebujeme často padnúť úplne na dno, aby sme pochopili hĺbku a ťažobu svojho problému. Potrebujeme odhaliť základné zlo v našom srdci, našu náklonnosť k zlému, našu neustálu odchýlku od rovnej cesty nasledovania Pána Ježiša Krista.

Práve poznanie – mám problém, som to ja, kto je vinný – nás môže viesť k ceste slobody. „*Zo skutkov zákona nebude pred ním ospravedlnený nijaký človek. Veď zo zákona pochádza poznanie hriechu,*“ – píše apoštol Pavol v 3. kapitole, v 20. verši.

„Volám sa Jožo Mrkvička a som alkoholik,“ – to je prvá veta, ktorou sa začína nádejný proces oslobodzovania sa od závislosti od alkoholu, ako ho praktikuje združenie Anonymných alkoholikov na svojich podporných stretnutiach. Uvedenie si, že mám problém, že potrebujem pomoc, je veľmi jednoduchým a základným krokom, ktorý potrebujem urobiť. V duchovnom jazyku sa tento krok volá *pokáním*. Krásne to vyjadril Dávid v 32. žalme: „*Povedal som: Vyznám Hospodinovi svoje priestupky. Ty si potom odpustil vinu môjho hriechu.*“ (Ž 32, 5)

Cesta odpustenia

je pripravená cez *jedného Človeka*, ktorý je nám nielen celoživotným radcom, priateľom, vzorom, ale aj tým, ktorý vybojoval za nás všetkých ospravedlnenie pred Bohom. Oslobodil a oslobodzuje nás od otroctva zla, od závislosti, od zákona smrti a hriechu – Pavlovým slovníkom. Ako to robí konkrétne, to je niekedy ťažko vysvetliť zrozumiteľným jazykom. Táto premena sa deje tak v našej mysli, na úrovni rozumového pochopenia, ako aj v srdci, ktorého sa dotkne Boží Duch. Podľa mňa sa mu potrebujeme viac otvoriť, aby sme vnímali Boha nielen myslou a vôľou, ale aj svojimi citmi. Aby sme precítili, aká to bola odvaha postaviť sa zoči-voči silám zla, aká vytrvalosť, ktorá ho udržala na tvrdom kríži, aká láska, ktorou čelil osamotenosti a opustenosti od svojho Otca.

Keď sme sa stali novými ľuďmi cez oslobodenie Ježiša, cez jeho smrť, môžeme žiť slobodný život. „*Krstom sme teda spolu s ním boli pochovaní v smrti, aby sme tak, ako bol slávou Otca vzkriesený z mŕtvych Kristus, aj my vstúpili na cestu nového života.*“ (Rim 6, 4)

Napriek tomu, že apoštol Pavol jasne hovorí o tom, že náš starý človek bol spolu s Ježišom ukrižovaný a my nie sme viacej otroci hriechu, o kapitolu neskôr vzdychá nad sebou samým a nad svojou nevykúpenosťou, nad svojou neschopnosťou uskutočňovať dobro. „*Ne-robím totiž to dobré, čo chcem, ale konám zlé, čo nechcem. Biedny ja človek!*“ – prekladá J. Roháček. (Rim 7, 19, 24)

Povzbudzujúce je, že túto slabosť nám prezrádza sám veľký apoštol. Nestavia sa nad nás, pozná tento problém, môžeme sa s ním stotožniť. Je zaujímavé, ako nám pomôže poznanie, že niekto iný má podobný problém ako my. Či už ide o závislosti, alebo o náš každodenný zápas s náklonnosťou voči zlu. Poznáme to dôverne bez ohľadu na to, či sme svoj život odovzdali Bohu, alebo sme na ceste hľadania. Tento zápas je blízky každému človeku. Je to tak, ako som to na internete pred pár dňami čítala v tejto pôvabnej modlitbe:

„Drahý Bože, zatiaľ sa mi dnes darí celkom dobre. Ešte som nikoho neohováral. Nenadával som, nezavídel som, nebol som neslušný, sebecký alebo nevšímavý. Som ti za to veľmi vďačný. Ale o pár minút, Pane, vstanem z postele a od toho okamihu pravdepodobne budem potrebovať oveľa viac tvojej pomoci.“ Naozaj, od začiatku dňa sme vystavení zápasu s náklonnosťou voči zlu; po celý deň potrebujeme Božiu pomoc.

Osobná závislosť

To, čo trápi od mladosti mňa, je nedisciplinovanosť v jedle. Možno sa to niekomu bude zdať ako banalita, ale pre mňa je to dlhotrvajúci zápas, kde oscilujem medzi negáciou tohto problému, vytesnením z mojej mysle a medzi tým, že sa mu postavím zoči-voči. Zápas, v ktorom sa mi podarilo niekoľkokrát na istý čas vyhrať, no opäť – čo je postupne celkom viditeľné – prejsť k starým zvyklostiam. Samozrejme, že som sa za to viackrát modlila, rozprávala sa so skúsenými mentormi, navštívila odborníka – výživového špecialistu. Je to teda márne? Je tu aj duchovná cesta, dá sa s tým ešte niečo robiť? Alebo mám jednoducho kapitulovať – akceptovať to, ba dokonca sa tváriť, že to nie je problém?

O nádeji

Počas kázni podľa listu Rimanom ma zaujali dve veci. Prvou je to, ako často sa v týchto 8 kapitolách objavovalo v texte slovo NÁDEJ. „...proti nádeji a v nádeji uveril... nádej neklame... v nádeji sme spasení... chválim sa nádejou na Božiu slávu...“ Predstavujem si nádej ako silu proti rezignácii. Oplatí sa na sebe pracovať, šepká nádej. Nevzdávaj to, pod' ďalej, vytrvalo nás nabáda nádej. Text, ktorý stojí na začiatku ôsmej kapitoly Rimanom v 12. a 13. verši, nám poskytuje radu plnú nádeje: „*Ak Duchom umŕtvujete skutky tela, budete žiť.*“ Vraciam sa obľúkom k môjmu príbehu o frustrácii z nevypočutej modlitby o oslobodenie. Niekedy Pán Boh zmení život človeka v okamihu. Vyslobodí ho zo závislosti – aj dlhoročnej, intenzívnej, zázračným radikálnym spôsobom. Verím, že Boh má túto moc a stretla som ľudí, ktorí to zažili. A ako nás povzbudí také vyznanie! Inokedy nás Boží Duch vedie cestou postupnej premeny – postupnými malými krokmi, keď sa učíme vzdávať sa svojej sily, dôverovať Jemu, spo-

liehať sa na Jeho vyslobodenie, opakovane vyznávať svoje zlyhanie a opakovane povstať k ďalšiemu kroku, smerujúcemu k premene. „*Lebo ak žijete podľa tela, zomriete, ale ak Duchom umŕtvujete skutky tela, budete žiť. Lebo všetci, ktorých vedie Boží Duch, sú Boží synovia. Veď ste neprijali ducha otroctva, aby ste opäť žili v strachu, ale prijali ste Ducha synovstva, v ktorom voláme: Abba, Otče.*“ Nádej pre Božie deti je prijať svoju identitu od Boha a trpezlivo kráčať v sile Ducha Svätého.

To druhé, čo ma zaujalo v našej rímskej sérii, je úloha Ducha Svätého – tretej osoby svätej Trojice – na našej premene. Zdá sa mi, že málo počítame s tým, že bude aktívnym v našom všednom živote. Čo keď je práve Duch Svätý tým, kto nás môže vyviesť z bludného kruhu náklonnosti k zlému – z našich závislostí? On je tou silou, ktorá dokáže čeliť šelme, zlu, ktoré je v nás, okolo nás. Tak teda verš, ktorý som citovala pred chvíľou – 13. verš – je možnou odpoveďou na naše závislosti. „*Ak Duchom umŕtvujete skutky tela, budete žiť.*“ Nejde o našu pevnú vôľu, ktorou máme víťaziť nad našimi slabosťami, ale o silu, ktorá je mimo nás a predsa v nás, ak sme deťmi Božími.

Úloha Ducha Svätého pre život jednotlivca v slobode je venovaný aj druhý text z 8. kapitoly Rimanom, 26.–28. verš. Je tu predstavený ako osoba, ktorá je vyslaná na pomoc našim slabostiam. Keď strácame orientáciu, dokonca keď strácame chuť modliť sa a zápasíť, hľadáme správne slová pre svoju situáciu, je tu on, ktorý sa modlí za nás, prihovára sa u Otca v súlade s Jeho vôľou. Prejavuje sa tak v ešte oveľa hlbších súvislostiach Božia láska voči nám, ľuďom.

Porovnávanie závislostí

Sme rôzni, máme rôzne osobnostné vybavenie. Naše silné a slabé stránky sú tiež rôzne, rovnako odlišné sú aj naše sklony k zlému. Niektorí nevie odolať alkoholu, niektorí zas klebeteniu. Pre toho, kto má náchylnosť k pýche, nemusí byť problémom pornografia, tomu,

kto zápasí s túžbou po vplyve a moci, nemusí nič hovoriť závislosť na chemických látkach. Napriek tomu máme takmer všetci tendenciu porovnávať svoje slabosti s inými tak, že z toho vyjdeme ako víťazi. Ako hovoril môj otec, zvykneme porovnávať svoje silné stránky so slabosťami nášho blížneho, a vtedy je výsledok pre nás viac ako priaznivý. Na to, aby sme budovali svoj osobný charakter a zároveň vytvárali bezpečné a láskavé prostredie pre iných ľudí, je toto porovnávanie niečím, čomu by sme sa mali vyhnúť. Naše slabosti, tak ako aj slabosti druhých ľudí by nás mali skôr viesť k pokore a opatrnosti. Nikdy nevieme, čo zobudí tú šelmu. Povyšovať sa nad druhého človeka je dosť krátkozraké. Veľmi by som si priała, aby náš zbor bol spoločenstvom, ktoré je otvorené prijať ľudí s ich slabosťami, s ich problémami. Znamená to, že budeme ochotní zdieľať naše životy s druhými ľuďmi, pripravení s nimi niesť ich zápasy bez povyšovania sa a pohoršovania sa nad nimi; lebo nám bolo odpustené, my sami poznáme hĺbku našich previnení aj cenu milosti. Dobrým nástrojom, kde sa takáto podpora môže odohrávať, sú menšie skupiny, ktoré fungujú v našom zbore pod názvom *Korint*. Tu je priestor na zdieľanie sa o našich osobných zápasoch, o našich malých víťazstvách, priestor na vzájomné modlitby a na náš duchovný rozvoj. Ale nech sú aj naše príležitostné priateľské stretnutia naplnené duchom lásky, snahou pochopiť, hľadať dobré na druhých ľuďoch, hľadať cestu, ako pomôcť; nie sa povyšovať a odsudzovať.

Zhrnutie

Pre život v slobode je potrebné: priznať si, že mám problém prijať odpustenie, otvoriť sa pôsobeniu a vedeniu Ducha Svätého, postaviť sa k pokleskom a závislostiam druhých ľudí v pokore

Nech nás vedie Boží Duch, nech nás naplňuje úžasom nad Božou láskou a milosťou, nech nás vedie v slobode Božích detí. Aby sme neodchádzali od Ježiša smutní. Amen. ■



Podľa Hawkinga (predminulé číslo) je človek vysoko zložitý stroj, pracujúci na báze kvantových javov. Na otázku: Má slobodnú vôľu? – by znela odpoveď: Nie, ide len o ilúziu. V tomto bode sa paradoxne zhodne ateista Hawking s nejedným teológom (Luther, Kalvín). Téma slobody človeka je veľmi vážna, dotýka sa podstaty porozumenia toho, kto je človek. Aj preto sa ňou zaoberajú myslitelia všetkých čias. Mnohé debaty medzi kresťanmi aj nekresťanmi zvyknú sklzánuť k otázke, ako súvisia „vše“-atribúty Boha so slobodou človeka. Dnešní mladí však idú ešte ďalej: „Ako prebieha „dielo Boha v nás“ vo veci spásy a posvätenia, ak je slobodná vôľa človeka poznačená hriechom? Môže v tom človek niečo spraviť?“ Súčasné poznatky o podstate ľudskej mysle napr. z genetiky, neurovedy a experimentálnej psychológie, ale aj neustále prebiehajúci filozofický, kulturologický a teologický diskurz o antropológii smerujú k našej dnešnej téme. (T. Máhrík)

SLOBODNÁ VÔĽA ČLOVEKA – ILÚZIA ALEBO SKUTOČNOSŤ? (POROVNANIE PRÍSTUPOV AUGUSTÍNA A R. KANEA)

KATARÍNA VALČOVÁ

Som absolútne slobodný/á, alebo podlieha sloboda mojej vôli určitým determinantom? To je otázka, ktorú si verejnosť aj odborníci (najmä z behaviorálnych a humanitných vied) kladú v súčasnosti s čoraz väčšou naliehavosťou. Odpovede na ňu sa však podstatne rôznia. Je pritom nepopierateľné, že náš život ovplyvňujú určité objektívne vonkajšie podmienky života. Narodili sme sa na určitom kontinente, v určitej krajine, nejakým konkrétnym rodičom. Máme určitú farbu kože, patríme k nejakej rase či etniku. Vlastníme určitú genetickú výbavu a požívame benefity tej-ktorej kultúry či sociálneho postavenia. Naša spoločnosť je produktom špecifických dejinných procesov (dejiny Strednej Európy). Naše konanie a postoje sú do nezanedbateľnej miery určované príslušnosťou k politickej strane alebo cirkvi, atď. Do akej miery sme teda týmito vonkajšími okolnosťami viazaní a determinovaní? Sme ich otrokmi? Možno vonkajšie okolnosti zmeniť a ak áno, ktoré a do akej miery? Odpoveď na tieto otázky pomáha pochopiť komplexnosť procesu rozhodovania, ako aj toho, akú úlohu v ňom zohráva vôľa mysliaceho subjektu.

Táto otázka zamestnávala a zamestnáva mysliteľov už od sokratovskej éry. Otcovia cirkvi sa v zápase so stoickým determinizmom¹ „skôr upriamovali na zdôrazňovanie slobody ľudskej vôle, no nechceli sa pritom vzdať ani viery v Božiu prozreteľnosť. Svedectvo Písma nie je v tejto veci jednoznačné. Texty, ktoré

podporujú autonómnosť ľudského rozhodovania, stoja v ostrom kontraste s deviatou kapitolou Listu Rímskym.² V období patristiky rozvíril hladinu svojimi inovátorskými a do veľkej miery radikálnymi pohľadmi najväčší cirkevný otec Západu, biskup Augustín. Svojou unikátnou psychologickou analýzou budoval na Pavlovom poznaní hĺbky hriechu. Za fasádou pretvárok v rámci interpersonálnej interakcie, ako aj na úrovni vlastného seba-vnímania človeka identifikoval všadeprítomný sklon používať mravný zákon a dokonca aj náboženstvo (vrátane kresťanstva) na to, aby človek pred inými ľuďmi, pred sebou samým a aj pred Bohom ukryl svoje skutočné motívy srdca.³ Augustín lokalizoval koreň problému v ľudskej vôli. Vôľa človeka je vo svojej podstate natoľko skazená, že človek nie je schopný ani len doceniť odpustenie hriechov, ktoré mu ponúka Boh, nehovoriac o schopnosti milovať Boha nezištnou láskou. Ľudská vôľa ostáva síce formálne slobodná aj po páde človeka do hriechu⁴ v tom zmysle, že človek hreší spontánne, slobodne, nenútené. Spektrum jeho voľby je však obmedzené do tej miery, že sa vyznačuje jedine slobodou hrešiť. Ľudský subjekt v stave „incurvatus in se“ (zakrivený sám do seba, teda „ego-centrický“) nemá potenciál milovať Boha nezištné, pre Boha samého.⁵ Na strane druhej však človek nehreší preto, lebo Boh vopred predzvedel, že zhreší. Inými slovami, Božie „predzvedenie“ nepôsobí predurčujúco.

Riešením tohto vážneho predikamentu preto podľa Augustína a väčšiny západnej filozoficko-teologickej tradície, nie je získať viac náboženského poznania či lepšie praktizovanie prikázaní zákona, ale získať Krista samého. Božia milosť sa tak pre Augustína stáva personálnym konceptom ako aktívny postoj Otca, ktorý posielá svojho (a Ježišovho) Ducha, aby Ním obnovil ľudskú porušenú (zotročenú) vôľu.

V modernom období – najmä v dobe osvietenstva – sa čoraz viac priestoru dáva schopnosti ľudskej vôle, informovanej vzdelaným „ratio“ (rozumom), robiť slobodnú voľbu medzi viacerými alternatívami. Človek sa od zvierat líši predovšetkým tým, že zvieratá nie sú schopné sebareflexie a nedokážu racionálne zhodnotiť svoje správanie. To, čo nás robí ľuďmi, je schopnosť rozlišovať „dobré“ a „zlé“, „správne“ a „nesprávne“, schopnosť rozhodnúť sa aj pre nepohodlné a nepríjemné, ale morálne správne alternatívy. V tomto racionalistickom smere sa slobodná vôľa človeka chápala v intenciiach rozhodovania sa na základe racionálne zdôvodnených hodnôt a túžob človeka.

Čoskoro si však myslitelia začali uvedomovať naliehavý problém stanovenia jasného kritéria/kritérií a do popredia čoraz výraznejšie vystupuje otázka: Podľa akých kritérií jediniec posudzuje a rozsudzuje, čo je morálne, dobré, pravdivé a správne? Ak chceme do problematiky zahrnúť aj otázku „morálnej zodpovednosti“, človek nevyhnutne musí mať možnosť rozhodnúť sa pre inú možnosť. Okrem toho práva sloboda vôle spočíva aj v slobode od tyranie osobných túžob a na slobodnej túžbe po „vyššom dobre“. Človek je schopný rozhodnúť sa absolútne slobodne len vtedy, ak má možnosť rozhodnúť sa pre dobro a pravdu v konfrontácii so zlom a klamstvom. Človek teda nesie morálnu zodpovednosť za svoje konanie len vtedy, ak sa mohol rozhodnúť aj inak.

Dobрым príkladom novodobého uvažovania o tomto probléme je americký filozof Robert Kane. Kane najprv sumarizuje štyri základné možnosti riešenia tohto problému: (1) *tvrdý determinizmus*, podľa ktorého neexistuje žiadna slobodná voľba; všetko, čo človek urobí, pre čo sa rozhodne, je dopredu a absolútne určené. Človek je podľa tejto perspektívy absolútne determinovaný vonkajšími okolnosťami, prostredím, ale aj svojim vnútrom, psychologicko-biologickými nastavením; (2) *jemný determinizmus*, podľa ktorého má človek síce obmedzené možnosti rozhodovania, ale stále sa rozhodnúť „slobodne“ môže, a preto nesie za svoje správanie formálnu aj morálnu zodpovednosť; (3) *kompatibilizmus*, podľa ktorého je aj napriek pevnej danosti a nemennosti istých podmienok slobodná vôľa a slobodná voľba človeka možná (hoci sa tak deje v rámci pevne stanovených hraníc); (4) *libertarianizmus*, ktorý odmieta vidieť akúkoľvek

determinovanosť a zasadzuje sa za absolútnu slobodu človeka v rozhodnutiach, ktoré sa nepriečia jeho prirodzeným biologickým a fyzikálnym obmedzeniam (teda rešpektujúc prírodné zákony ako dané). Kane sa napokon v súvislosti s touto problematikou vyhlásuje za *libertariána*, sumarizujúc svoj postoj svojou známou výpoveďou: „Podobne ako autor románu, aj ja sa nachádzam v procese písania nedokončeného príbehu, stvárnajúc pritom nedokončenú postavu, ktorou som v tomto prípade ja sám.“⁶ Vo svojom modeli sa – miestami trochu neobratným spôsobom – pokúša skombinovať istú dávku deterministickej racionality s konceptom slobody. Jeho nádej, že tým uspokojí deterministov aj libertariánov, bola príliš optimistická. Spokojná s týmto riešením nebola ani jedna strana. Kane chcel presadiť tzv. „duálne racionálne ovládanie“, ktoré sa vyznačuje schopnosťou zvoliť si iné konanie za presne takých istých okolností a je presvedčený, že toto si vyžaduje určitú dávku náhody v rozhodovacom procese samotnom. „Dôvod je ten, že náhodná zložka nie je pod kontrolou subjektu a vôľová zložka je úplne determinovaná kombináciou náhodnej zložky a iných určujúcich faktorov, takže konečná voľba je determinovaná faktormi, nad ktorými nemá subjekt v momente voľby absolútne žiadnu kontrolu. Ak sú naše voľby určované v čase rozhodovania sa, nešlo by sa v takom prípade o slobodu v libertariánskom zmysle, hoci by aj niektoré náhodné udalosti v minulosti boli zodpovedné za formovanie niektorých z určujúcich faktorov, ktoré v tomto momente determinujú naše rozhodovanie. Lebo nech už boli determinujúce faktory v minulosti formované akýmkoľvek spôsobom, všetky naše rozhodnutia by boli determinované vtedy, keď boli práve robené.“⁷ Azda najväčším problémom v Kaneovom systéme je jeho vytrvalá snaha identifikovať slobodnú voľbu s morálnou voľbou. Mieša tým dve samostatné roviny problému: empirickú a morálnu. Morálna zodpovednosť je totiž etickou otázkou, a preto nie je legitímne miešať to, čo „je“ s tým, čo „by malo byť“.

Kaneov libertariánsky postoj k potenciálu a dynamike ľudského rozhodovania sa stojí v ostrom protiklade k jemnému determinizmu Augustína. V snahe zachovať autonómnosť a dôstojnosť človeka vníma Kane ako nevyhnutné posilniť autonómnosť (v zmysle slobody rozhodovania), a tým aj morálnu zodpovednosť ľudského rozhodovania sa. Pozícia Augustínovej verzie jemného determinizmu nepadá do pasce bezhlavého úsilia trvať na autonómnosti ľudského rozhodovania sa ako nevyhnutného základu jeho dôstojnosti a zachovania morálnej zodpovednosti. Dáva väčší dôraz na komplexnosť teologických, psycho-biologických a psycho-sociálnych vplyvov v rozhodovacom procese ľudského subjektu, berúc do



Mgr. KATARÍNA VALČOVÁ, PhD.

je odbornou asistentkou na Katedre náboženských štúdií Fakulty humanitných vied ŽU v Žiline. V súčasnosti zastáva funkciu prodekanu FHV pre akreditáciu a rozvoj. Kontakt: katarina.valcova@hv.uniza.sk

úvahy faktory, ako: transcendentné mystérium (a týmto mystériom provokovaná viera), teleológia (cieľ, zámer, účel – pre niečo sa to stalo), predpoznanie špecifickej situácie, vopred premyslené konanie, intencie (úmysly), individuálne túžby a plány, podprahové a nevedomé vplyvy (napr. traumy, manipulácia), atď. Morálnosť voľby neidentifikuje so samotnou slobodou rozhodovania, ale vidí ju skôr ako produkt zosúladenia vôle ľudského subjektu so zámermi externého, transcendentného subjektu, pričom paradoxne dochádza k rastu kapacity slobodného rozhodovania sa smerom k dobru. Vzdáním sa nároku na absolútnu autonómiu sa takto človek paradoxným spôsobom stáva autentickjším bytím – slobodnejším subjektom, lebo získava kapacitu vstupovať do životodarného, oslobodzujúceho vzťahu s transcendentným, a predsa zároveň akútne imanentným subjektom Stvoriteľa.

1. *Stoický determinizmus je v podstate gréckemu mysleniu cudzí. Zaujímavosťou určite je, že Zenón – zakladateľ stoicizmu, má semitské korene.*
2. VALČO, M. - KRÁLIK, R. - VALČOVÁ, K., *Od stvorenia k vykúpeniu: kapitoly z evanjelickej vierouky a kresťanskej etiky. Časť I, 2. dopl. a preprac. vyd. Ljubljana: KUD Apokalipsa, 2013, s. 140.*
3. *Augustín, On the Literal Interpretation of Genesis 11.41.56n.; Cf. Enchiridion 45.*
4. *AUGUSTÍN, Ad Simplicianum 1.2.12. Augustín dôvodí na tomto mieste citátom z Listu Galatanom 5:17.*
5. *Augustín dôvodí na tomto mieste citátom z Listu Galatanom 5:17.*
6. *KANE, R., Free Will and Values: Adaptive Mechanisms and Strategies of Prey and Predators. SUNY Press, 1985, s. 41-42.*
7. *Two-Stage Models* [online], *Information Philosopher*. [cit. 04/20/2014] Dostupné na internete: http://www.informationphilosopher.com/freedom/two-stage_models/html. ■

SOBÁŠE HOMOSEXUÁLOV ROZDELILI CIRKEV V ŠKÓTSKU

KAMIL DRAGANOVSKÝ

(Postgraduálne študuje na University of Aberdeen v Škótsku. Zaoberá sa problematikou klimatických zmien a trvalo udržateľného rozvoja z právneho pohľadu. Je členom evanjelického cirkevného zboru v Prešove.)

2. februára 2014 škótsky parlament so sídlom v Edinburghu schválil legislatívu, umožňujúcu uzatvorenie manželstva homosexuálnym párom. V podstate tak ukončil jednu fázu (u nás na Slovensku sa len práve začínajúcej) debaty. Zaujímavé pre nás môžu byť najmä údaje o verejnej mienke v tejto otázke, ako aj o postoji cirkví.

REGISTROVANÉ PARTNERSTVO V EURÓPE

Zákon o registrovanom partnerstve prijal ako prvé na svete Dánsko v roku 1989, potom nasledovali ďalšie krajiny. Niektoré umožnili homosexuálnym párom uzavrieť manželstvo, čím získajú viac práv ako v registrovanom partnerstve. Predovšetkým v arabských krajinách, ale aj v štyroch štátoch USA sa homosexualita stále trestá pokutou, väzením alebo smrťou.



Čo sa týka verejnej mienky, tá je o dosť liberálnejšia ako tá u nás. Je síce pravdou, že škótska spoločnosť je z veľkej časti formovaná kalvínsko-presbyteriánskou tradíciou, na druhej strane však aj egalitarizmom (*rovnostárstvom*, pozn. red.) a komunitným spôsobom života. Možno aj na základe týchto vplyvov je verejná mienka spoločensky proreformná, keď s homosexuálnymi sobášmi podľa prieskumu z konca roka 2013 súhlasí až 56 percent oslovených respondentov. Proti takýmto zväzkom sa vyslovilo 35 percent opýtaných a 9 percent nemalo názor na túto otázku. Je možné predpokladať, že na Slovensku by v prípade rovnakej otázky vyšli opačné čísla, resp. ešte viac negatívne postoje k manželstvám homosexuálov. Je však potrebné povedať, že v Škótsku, tak ako v celej Veľkej Británii, už niekoľko rokov môžu homosexuáli uzatvárať registrované partnerstvá, čo má zaiste vplyv na postoje verejnosti.

Cirkvi boli zväčša proti

Čo sa týka postoja cirkví, väčšina z nich vystupovala v otázke sobášov homosexuálov pomerne jednotne. Najväčšie škótske cirkvi na čele s naj-



početnejšou Church of Scotland a rímskokatolíckou cirkvou sa vyslovili proti manželstvám homosexuálov. Takisto aj menšie evanjelikálne zbory boli proti. Novinárov zaujali najmä radikálnejší veriaci, ktorí v deň hlasovania stáli pred parlamentom, držiac v rukách nápisy ako „váš hriech si vás nájde“ alebo „kajajte sa zo svojej skazenosti“. Na druhej strane však legislatívu podporili (niekedy aj aktívne) unitariáni, kvakeri, budhisti a liberálna židovská obec.

Pre cirkvi je podstatnou časťou novoprijatej legislatívy ustanovenie, ktoré im umožňuje odmietnuť vykonávanie svadobných obrádov homosexuálov. Zákon ustanovuje, že cirkvi nikto nemôže nútiť do ich vykonávania, aj keď zaznievajú skeptické hlasy v zmysle, že radikálni aktivisti z pro- homosexuálnych organizácií a skupín sa budú snažiť napadnúť tieto ustanovenia na súdoch.

Rozruch vyvolali registrované partnerstvá

Oveľa väčší rozruch v cirkvi svojho času spôsobilo schválenie registrovaných partnerstiev v Škótsku a ďalší vnútrocirkevný vývoj. Church of Scotland totiž tieto zväzky nielenže neodmietla, ale ich aj nepriamo podporila. Samotné zväzky neboli uzatvárané v kostoloch, ale na matrikách, čo cirkev – možno aj po vzore iných tradičných protestantských cirkví západnej Európy – podporila. Už v tejto dobe dochádzalo k nezhodám s konzervatívnejšími zbormi a ich pastormi. Tie však svoju nespokojnosť dovtedy neukázali naplno. Skutočnou rozbuškou však bolo až to, keď generálne zhromaždenie presbyterov Church of Scotland schválilo, že pastormi (farármi) tejto cirkvi môžu byť nielenže osoby otvorene priznávajúce homosexuálnu

orientáciu, ale aj žijúce v homosexuálnych partnerstvách, resp. ktoré uzatvorili registrované partnerstvo.

Začalo sa štiepenie cirkvi

Po tomto kroku vedenia cirkvi hneď uzavrel registrované partnerstvo so svojím druhom napr. pastor jedného zo zborov Aberdeene. Toto však bolo stropom pre konzervatívnejšie či evanjelikálnejšie zbory, keď následne z cirkvi vystupovali s takmer celými kongregáciami. Odhaduje sa, že od Church of Scotland sa oddelili tisíce veriacich a desiatky pastоров. V Aberdeene sa napríklad oddelil aj „môj“ zbor GILC, kde pastоров krok nasledovali úplne všetci členovia zboru, ktorých je viac ako 300. V Edinburghu a Glasgowe sa oddelili zbory, kde sa počet veriacich blížil k tisícke. Church of Scotland nezažila takéto delenie takmer dvesto rokov a jeho dôsledkom boli napr. aj majetkové spory ohľadom užívania budov a kostolov vystupujúcich zborov. Horkastú príchuť tohto delenia a následných sporov je v škótskej cirkvi cítiť doteraz.

Treba sa pripraviť

Preto si myslím, že by aj cirkev na Slovensku a jej vedenie malo túto tému racionálne riešiť. Môj pocit je, že momentálne sa debata vedie skôr v emocionálnej rovine a cirkvi sa zväčša spoliehajú na konzervatívnosť slovenskej spoločnosti. Skúsenosť zo zahraničia však ukazuje, že tieto nálady sa môžu pomerne rýchlo zmeniť a cirkev potrebuje nielen jasné stanovisko voči tejto téme, ale aj predchádzajúcu otvorenú diskusiu. V prípade prevládnutia emócií či averzií sa môže stať reálnym aj nie práve kladný príklad štiepiacej sa cirkvi Škótska. ■

X. MILAN – SRDCE

TOMÁŠ KOMRSKA
(Autor je vodičom trolejbusu.)



Dnes musím zaskočiť za chorého kolegu z inej vozovne a na linke, kde nejazdím. Neznáme tváre v druhej vozovni ma až tak nevítajú – veď to nie je „náš“, to je hroboňák a hroboňáci sú ...

Našťastie sa zjavil jeden kamarát, pomohol mi vymotať sa z cudzej pa-
vučiny a môžem vyraziť. Dnes bude, zdá sa, pekný deň.

Hneď na prvej konečnej, na autobusovej stanici čaká Milan, ktorého už poznáte z nočného riadenia dopravy.

„Dnes mám službu s tebou,“ oznamuje s istotou.

„Hej?“

„Už som ťa dlho nevidel, preradili ťa na túto linku? Som rád, že si tu. Mám ťa rád, ty si ako môj otec. Ukáž, koľko máme do odchodu, posu-
niem voz...“

„Milan, nie! Môžeš jazdiť so mnou, ale budeš robiť len to, na čom sa dohodneme.“

„Dobre.“ Aspoň si zo dvakrát tlačidlom otvorí všetky dvere, reku či fun-
gujú.

Usalašil sa na jednom dvojsedadle a o dve zastávky už spal. Tri kolá prespal.

Na druhej konečnej je Národný ústav srdcových a cievnych chorôb. Sem chodia pacienti na STK so svojím srdiečkom.

Cez prestávku Milan pozýva v predstihu budúcich cestujúcich do vo-
zidla a informuje ich, koľko minút máme do odchodu. Ľudia neisto po-
zerajú, či je všetko v poriadku a keď ich ubezpečím, že je to môj kolega,
cestujúci hru pochopia a spontánne a dobrosrdečne reagujú. Milan je
rád, ľudia sú radi a ja sa teším tiež.

Prichádza pán s taškou – zrejme odchádza z nemocnice domov.

„Prosím vás, ako sa dostanem na vlak?“

Vysvetlím mu.

„Viete, idem domov, čakať. Hapruje mi srdce, ani strojček nepomáha. Dúfam, že vydrží pekné počasie a dostanem nové srdce po dákom po-
bláznenom motorkárovi. Už som na rade ja a už len čakám na nejaké-
ho darcu. Snáď to počasie vydrží a nejaký motorkár sa zabije. Veď viete,
mám ženu a deti...“

Zamrazilo ma.

Ten motorkár má asi tiež nejakú rodinu...

Dobre, že sa darcovstvo deje anonymne.

Milanovi som za dobrú službu kúpil čokoládu. Spokojne ju zbaštil. Ešte kolo a môžem ísť domov. Rozmýšľam o mrazení v chrbte, o tom, keď smrť prináša život – vlastne len predĺženie života.

Jedna smrť priniesla život, život možný pre všetkých. Ale nasledovalo
vzkriesenie... no to je iný príbeh a ten už poznáte. Či?

Môžem dnes svoje srdce – miesto vo svojom srdci – ponúknuť nieko-
mu inému bez toho, že by som bol pobláznený motorkár?

Možno práve tomu, pre koho tam až doteraz miesto nebolo.

Bez anonymity.

Si myslím.

pokračovanie v budúcom čísle





MÔJ PASTIER (NÁŠ TRETÍ MUZIKÁL)

PAVOL TRÚSIK

Foto: MARTIN MEDŇANSKÝ

Písal sa rok 2005, keď sa v modlitebni CB v Starej Turej začali schádzať mladí ľudia k nácviku divadelnej hry *Sluha*. Namiesto odohrania jedného predstavenia vznikli dve veľké divadelné šnúry a občianske združenie s rozmanitou činnosťou. V roku 2012 Divadlo Sluha v podstate už nefungovalo. Združenie SLUHA zorganizovalo nenápadné stretnutie detí, ktorým ponúklo možnosť učenia sa hry na klavíri a spevu. Dnes má tento krúžok za sebou už niekoľko vystúpení a tri veľké muzikály. Najväčšia miestnosť v Domove bielych hláv s tridsiatimi stoličkami už začína byť tesná.



Môj pastier

Opäť pod vedením Janky Feríkovej sa deti každotýždenne schádzajú na hodine individuálneho vyučovania a jednom spoločnom stretnutí celého spevokolu. Pochádzajú z rôznych cirkví a v poslednom čase o túto činnosť prejavujú záujem i deti z mimocirkevného prostredia. Spievajú tu kresťanské piesne zvestujúce evanjelium. Na prvých dvoch muzikáloch tento krúžok spolupracoval s rovesníkmi z Nového Mesta nad Váhom. Spoločne odohrali dve predstavenia vianočného muzikálu *Anjeli* a o rok neskôr (december 2013) štyri predstavenia muzikálu *Vianoce na celom svete*. V prvú nedeľu po Veľkej noci nasledoval už samostatný muzikál detí Hudobno-dramatického krúžku Divadla Sluha. Scenár pretkaný desiatimi tematickými piesňami napísal Jankin manžel Peter Ferík. Hra sa začína slovami Izaiáša 40, 6–26. Následne sa otvorí opona a na scénu prichádza pastier, ktorý na lúku vypustí svoje ovečky. Kužeľmi im vyhradí priestor, na ktorom sa majú pásť. Pasienky sú bezpečným miestom plným farieb a života, no je ľahké odtiaľto odísť a ovečky láka temný les. Pastier ich chráni svojou múdrou výchovou, pritom im však ponecháva voľnosť a slobodu. Do príbehu sa občas pripletú aj postavy z rozprávok – Snehulienka s trpaslíkmi, Karkulka, Janko a Marienka. Osobitnou postavou je rozhlasová redaktorka, ktorá prerušuje príbeh čítaním aktuálnych správ. Tie sú reálne a divákovi pomáhajú uchopiť paralelu medzi príbehom, vykresleným na pódii a svetom, v ktorom žijeme. Po úspešnom predstavení pred zaplneným kultúrnym domom v Starej Turej si prajeme, aby náš Pastier aj naďalej viedol túto prácu. ■



OBNOVENÉ RINČANIE ZBRANÍ



ŠTEFAN MARKUŠ,

„Prežívame významné obdobie dejín ľudskej civilizácie, v ktorom sa svetové problémy nebudú riešiť vojnou alebo násilím, ale rozumovými úvahami a v duchu medzinárodného práva.“

Tieto slová napísal vo svojej knihe (Už nikdy vojnu!, 1959) významný vedec Linus Pauling, nositeľ Nobelovej ceny za chémiu. Ako ozvenu dnes počujeme hlas premiéra Ruskej federácie Dmitrija Medvedeva: „Rusku patrí druhé miesto na svete v exporte zbraní a chystáme sa posilniť naše postavenie na svetových trhoch.“ Boj o svet bez vojen sa zdá byť snom. Čo sa vlastne s nami deje? Zrozumiteľnú odpoveď hľadajú diplomati, štátnici, politológovia aj obyčajní ľudia. Udalosti na Ukrajine kladú boľavú otázku: „Hrozí nám tretia svetová vojna?“

Pred päťdesiatimi rokmi zbrojáři prekvapili svet „krásou“ neutrónovej bomby. Jej účinky publicisti komentovali takto: „Predstavte si, že sa s kamarátmi vraciate zo školy. Náhle vás oslepi žiarivý záblesk. V okamžiku sekundy sa všetci vyparíte, zostanú po vás len šaty, aktovky, topánky, hodinky, bicykle a mince vo vreckách. Ničivý tok neutrónov zasiahne iba živé bunky – žiarenie neuškodí mŕtvej hmote. Školská budova zostane neporušená, podobne mosty, električky aj majestátny katedrály chrámov. Nová bomba nerúca dielo, len jeho autora.“ Úžasný vynález...

Pred časom ma priateľ poprosil o posúdenie jeho analytického blogu s názvom „Finančná neutrónová zbraň USA“. Prekvapil ma, lebo doteraz som si nedokázal predstaviť zbraň bez TNT (trinitrotoluénu), pušného prachu, dynamitu či atómovej nálože.

Expertná skupina Ministerstva financií USA vraj vypracovala novú ekonomickú zbraň, ktorá dokáže zraziť štáty na kolená. Odborníci ju označili za „finančnú neutrónovú bombu“. Zámerom projektu je ovládnuť globálny bankový systém. Stratégiou je vyradiť konkurenta, získať civilizačnú prevahu a zvíťaziť nad oponentom bez použitia výbušnín. Text pripomína výrok prezidenta Baracka Obamu z počiatku ukrajinskej krízy, ktorý povedal, že ruská anexia Krymu je riešením sporu metódami 19. storočia v 21. storočí. Obama zrejme narážal na fakt, že USA disponujú prostriedkami, ktoré dokážu riešiť spory už na úrovni 21. storočia. Finančná neutrónová zbraň dokáže

pretnúť ekonomické tepny protivníka, ktorý skolabuje – ľudia však neumrú. Washington v súčasnosti mieni túto „milosrdnú zbraň“ aplikovať v prostredí ruských bánk, firiem a štátnych podnikov. Prezidentov poradca (Juan Zarate) situáciu spresnil vyhlásením, že svet vstupuje do novej éry finančného súperenia, v ktorej geopolitický zápas veľmocí pokračuje na vyššej úrovni. Vytláčanie hráčov z globálneho trhu sa začalo.

Prvé výsledky experimentu s „finančnou neutrónovou bombou“ sa už prejavili.

Podľa údajov Sberbank mala Moskva pred vypuknutím krízy k dispozícii 47 miliárd USD devízových rezerv. Po anexii Krymu sa táto rezerva znížila o 35 miliárd USD. Vláda Ruskej federácie už pripustila, že tempo rastu HDP krajiny sa znížilo z 2% na 0,8%. Ako sa prejaví dôsledky úderu Washingtonu ďalej? Paralyzuje bomba úplne ruský finančný sektor, zbrojný priemysel, export ropných surovín a silu energonosičov?

Ako veriaci ľudia si naďalej opakujeme biblickú prognózu: „Potom si prekurujú meče na pluhové radlice a oštepý na vinárske nože. Nepozdvihne národ proti národu meč a nebudú sa už učiť vojne.“ (Mich 4, 3). Dátum splnenia Micheášovej predpovede o zničení zbraní nanovo odkladáme – na neurčito. Výchova k tomu, ako používať novú zbraň, pokračuje a zdá sa, že judeo-kresťanská civilizácia smeruje do úplne iného ekonomického prostredia. Domy sa nebudú rúcať, len chlieb v ústach nám bude chuť inakšie.

DIALÓG

MLADÝCH

05/2014, VII. ročník

EDITORIÁL

Kedy sa začať chystať na leto?

Posledných 20 rokov boli moje letá poznačené tábormi rôzneho druhu. Začalo sa to celkom nevinne. S manželom Ondrejom sme si povedali, že podme skúsiť robiť vedúcich na detský tábor. Potom sme organizovali zájazdy britských turistov na Slovensko cez organizáciu OakHall. A zrazu bola potreba urobiť rodinný tábor. A detský. A teenagerský. Tak neviem, čo bude ďalej, možno začneme organizovať tábory pre starých rodičov s vnúčatami :)

Ale priznám sa, že bol aj čas, keď som si po letných prázdninách povedala, že končím. Ale sa voľajako nezadarilo. Myslím si totiž, že to má význam.

Najmä to má význam pre vedúcich. Nie žeby na deťoch nezáležalo, však pre nich to robíme, aby mohli prežiť týždeň v bezpečnom prostredí, aby sa cítili prijatí, aby sa zabavili, počuli evanjelium, aby zažili super hry, zábavu a najlepší nočný pochod, najbláznivejšiu oblievačku, večerné rozhovory a skúsili niečo nové.

Najväčší význam majú detské tábory pre mladých vedúcich. Keď zrazu zistia, čo všetko sa musí urobiť, aby sa deti dobre cítili. Koľko času treba venovať nacvičovaniu. Aké technické záležitosti treba vyriešiť. Naučiť sa správne pýtať a viesť diskusiu. Zistia, aký je to pocit, keď sú na druhej strane, v situácii, keď treba uložiť deti do postele. A keď im sami majú povedať v čo veria. Uff! To je tá najťažšia úloha na svete. A preto tá otázka v nadpise. Kedy sa začať chystať na leto? No najneskôr v septembri.

Keď mi pred 15 rokmi niekto povedal, že z detí v tábore budú raz vedúci, neverila som. Myslela som si, že to sa asi nepodarí, že možno raz, v budúcnosti, v inej generácii. Ale budúcnosť je už dnes. A tak prajem vám, mladým vedúcim, aby ste sa toto leto sa na svojich táborníkov pozerali s optikou budúcnosti. To sú tí, ktorí preberú štafetu po vás. Je to nádherná perspektíva.

Natália Luptáková

redakčná rada: **Eva Myjavcová (predsedníčka)**
Juraj Institoris
Bohuslav Piatko

redakcia: **Jana Lesňáková (Cabadajová)**
Šimon Evin
Tina Prištiaková
Vladka Vrajová

grafické spracovanie: **Alica Myjavcová**

KONTAKTY

vedúca redaktorka: **Eva Kianičková**
e-mail: **kianickova.eva@gmail.com**
mobil: **+421 903 822 042**



KOMENTUJTE témy z Dialógu aj z Dialógu mladých! Takisto, ak radi píšete **BLOGY**, alebo **FOTKY**, neváhajte a ozvite sa nám, radi vám dáme priestor pre uverejnenie! Svoje reakcie a iné príspevky nám zasielajte na:

dialogmladych@gmail.com

Takisto sa môžete zapojiť do diskusie na:

www.mediasvatava.sk

Tešíme sa na ďalšiu spoluprácu :)

kam sa chystáš v lete? prečo?



scripture Union Slovakia (BA)

Toto leto sa už po niekoľkokrát chystám ako vedúca zobrať asi dvadsať slovenských teenagerov na medzinárodný tábor Teen Games. Koná sa každý rok v inej európskej krajine, tentokrát vo Švajčiarsku.



fusion tábor (BB)

Fusion je rockovo-popový spevácky zbor pre tínedžerov. Toto leto nás čaká tretí tábor, kde sa budeme učiť hrať na bicích, elektrickej, či basovej gitare, tancovať, strihať video atď. Spolu s „tlupou“ dobrovoľníkov z USA budeme počas týždňa s tínedžermi rozoberať rôzne duchovné a životné témy. Vyvrcholením bude evanjelizačný večer s výzvou urobiť ďalší krok na ceste k Bohu.

A na čo sa tešia účastníci?

„Na nových úžasných ľuďoch, nové skúsenosti a predovšetkým mi tábor dal Boha do srdca“ **Paťa, 18 r.**

„Chcela by som lietať, čo viac si môžem priať. Fusion dáva mi krídla, o to viac dôvodov sa smiať, zábava tam je a kamarátov veľa mám, bez Fusion sa cítim úplne sám.“ **Miška, 15 r.**



„Nových priateľov, ktorí ma berú takú, aká som. Možnosť naučiť sa hrať na moje vysnené nástroje a plniť si sen. Ukázať, čo vo mne je a že to, čo robíme má zmysel a nie je to len tak.“ **Miška, 13 r.**

Tento rok sa prvýkrát rozrastieme o účastníkov z Nemecka a Švajčiarska, ktorí prídu k Bulharom, Srhom, Poliakom, Slovákom a Francúzom. V tábore máme miniolympijské hry, súťažíme vo futbale, streetbale a volejbale. Je to úplne iný tábor ako všetky ostatné kresťanské tábory, na ktorých som bola. Celé dni sú naplnené športovými zápasmi, takže pokiaľ práve nehrajete, máte kopu voľného času, ktorý môžete stráviť rozhovormi.

Okrem skvelých kázni, ktoré máme každý večer a priestoru na skupinách, mám príležitosť si sadnúť k niekomu, kto sa pozerá na prebiehajúci zápas vo volejbale a len tak s ním pokecať, o živote, o Bohu, o dôležitých otázkach, ktoré teenageri majú. Mám pocit, akoby práve tento element často chýbal, ak tábor robíme tak, aby mali decká hlavne čo najviac zážitkov, ale potom nám už zrazu nezostane čas na to, aby sme ich spoznali a aby sme sa s nimi naozaj rozprávali. Veľmi sa na tieto rozhovory teším.

Lea Laurovičová

KECY camp (ZA)

V roku 2011 som bola prvýkrát na english campe. Vtedy som naozaj nevedela, čo ma čaká, ale bolo super, že som tam už poznala zopár ľudí, takže som sa veľmi nehanbila. Mojim najväčším strašiakom boli hodiny angličtiny s Američanmi, pretože aj keď sa ju už učim od malička, nikdy som nehovorila mimo hodín v škole, keď ma vyvolala učiteľka. Tu sa to každým dňom zlepšovalo.

V tábore bolo všetko organizované a každá časť dňa bola vyplnená programom, mali sme však aj voľný čas na oddych a rozhovory s ľuďmi. Dni boli plné hier, športov, tvorivých dielní a ja som bola najviac nadšená e-nightami, ktoré boli po každom večernom programe. Keď sa dnes pozriem späť, vidím, čo mi english camp dal a koľko poďakovania som na tomto tábore dostala. Som zaň veľmi vďačná a teraz si už leto bez english campu neviem predstaviť.

Dorota Balalová



KECY camp (PO)

Ako už možno mnohý z vás viete, tento rok to bude tretí rok, čo sa budú konať KECY. Čo to vlastne je? Je to týždňový pobyt pre stredoškolákov z Prešova a okolia. Je to camp ktorý im pomáha zdokonaľovať si angličtinu, a to nielen na teoretickej úrovni, ale aj na tej praktickej, keďže na KECY vždy prídu aj Američania s cieľom pomôcť deťom v tejto oblasti. Taktiež je tento camp o vzájomných vzťahoch, ktoré tam mladí ľudia nadobúdajú medzi sebou a ďalej budujú. A celé to prebieha na kresťanských princípoch, kde sa vedúci snažia ukázať stredoškolákovi, čo znamená vzťah s Bohom. Rozprávajú im svedectvá a na svojom živote im ukazujú, aké to byť kresťanom aj v bežných veciach ako športy, hry a iné, pre mládež atraktívne aktivity. Počas týchto siedmich dní sa môžu životy mladých ľudí radikálne zmeniť a aby sa to tým neskončilo, organizujú sa takzvané „Follow-up“ stretnutia, ktoré sú akoby pokračovaním campu a fungujú na báze každotýždenného stretávania sa, budovania vzťahov, zábavy a podobne.



The Game (LE)

Keď som sa dozvedela, že bude ďalší celoslovenský tábor mladších dorastencov, veľmi som sa potešila. Pred dvoma rokmi som bola na ZONE 614 – bol to môj prvý MDK tábor.

Myslím, že to bolo super – páčil sa mi program, témy, behanie po lese a mnohé iné. Tábor sa niesol pod veršikom Iz 61, 4, podľa toho vznikol aj názov. Na ZONE išlo o to, že sme boli poslední žijúci ľudia na zemi a našou úlohou bolo zachrániť svet pred mutantmi. Každý deň sme mali na večer prichystanú tému, po ktorej sme sa rozdelili do skupín, diskutovali sme a zamyšľali sa.

Tábor, ktorý nás čaká tento rok, sa nazýva THE GAME. Názov znie zaujímavo – pripomína mi to film „Hry o život“. Keď som sa o tom rozprávala s vedúcimi, povedali mi, že tento rok budú veľmi dobré témy. Myslím si, že tento tábor bude znova nejakým prínosom do môjho života a veľmi sa na to teším a dúfam, že každý deň budem môcť spoznávať Boha viac a viac.

Katka Števková

Monika Luprichová

Už 10. rok sa odvážni, mladí či ešte mladší zapálenci chystajú prekročiť nie len hranice štátu, ale aj hranice svojho komfortu a vzhľadom na aktuálnu situáciu na Ukrajine aj bezpečia. KMP, krátkodobý misijný pobyt, ako už mnohí viete, je 10-dňová misijná služba, ktorá sa zameriava na pomoc rozvíjajúcim sa zborom (fyzická práca, evanjelizácie, služba s deťmi a mladými).

Úplne prvý trip, ktorým sa to všetko začalo v roku 2004, bol pobyt v Maďarsku. Potom sa KMP zameriaval najmä na Ukrajinu. Minulý rok sa pôsobenie misie rozšírilo o destináciu v Glasgowe a tiež sme sa trochu podieľali na už rozbehnutej službe vo Vítkovciach, v rómskej osade. Tento rok je možnosť ísť aj do Kazachstanu. Organizátorom je Timotej Dymčenko, kazateľ baptistického zboru v Mukačeve

spolu s niektorými členmi zboru. Táto služba je obrovskou výzvou, no napriek tomu je to požehnaná služba.

Na leto 2014 pripravujeme tieto misijné pobyty:

1. **Mukačevo**
2. **Tjačev**
3. **Glasgow**
4. **Evanjelizácia v rómskych osadách**
5. **Kazachstan**

Súčasnou misijného pobytu sú prípravné stretnutia, ktoré sa uskutočnia v týchto termínoch:

- 1.) **9.–10. 5.** v Prešove
- 2.) **13.–14. 6.** v Hermanovciach nad Topľou.

Natália Juhaščíková

Za prípravný tím **Peter Prištiak**
(viac informácií na <http://dialog-mladych.blogspot.co.uk/>)



letný tréning reality

„Keď Ježiš začal účinkovať, mal asi tridsať rokov. Nazdávali sa, že je synom Jozefa.“ (Lk 3, 23)

Do Ježišovej tridsiatky máme zaznamenaných iba niekoľko prorociev a ako 12-ročný sedí v chráme a intelektuálne a duchovne diskutuje s učiteľmi. Vieme, že bol tesárom (Mk 6, 3; Mt 13, 55). Vlastne, vieme o ňom veľmi veľa.

Máme Ježišovu: 1) duchovnú identitu, 2) intelektuálny rozvoj, 3) duchovný rozvoj, 4) pracovnú morálku. Mnohí z vás riešite Božiu vôľu. Čudujem sa, akí ste niekedy vytrvalí v hľadaní Jeho vôle. Opakovane si však všimam, že nie ste stabilizovaní v tom, čo je z Božej vôle jasné. Žijeme v zložitej dobe. Bohovia sveta vás žmýkajú, ponížia a odkopnú - vždy. Hospodin však chce vašimi životmi osláviť svoje meno, svoju slávu, dobrotu a majestáť. Hovorím o každom jednom z vás!

Ako? Začnime tam, kde začal Ježiš. OK?



Potrebuje mať duchovnú identitu. Vedieť, kto ste. Nie to, kto budete, ak budete dobrými ľuďmi... Biblia hovorí o nás jasne: „...keď sme boli pre poklesky mŕtvi, oživil nás s Kristom – milosťou ste spasení! – spolu s ním nás vzkriesil a spolu s ním nás uviedol na nebeský trón v Kristovi Ježišovi.“ (Ef 2, 5–6). Ako to viete s istotou? Tak, či tomu veríte, alebo nie.

Potrebuje sa intelektuálne rozvíjať. Áno, U.Č.I.Ľ.S.A. v škole. Kresťan nemá byť tupec a na smiech. Vysvetlím, najmä chalanom. Uč sa tak, a to, aby si potom mohol dobre zarábať.

Potrebuje sa duchovne rozvíjať. Zatiaľ nepoznáš lepšiu metódu duchovného rozvoja, ako

BLOGervin

študovať Písmo a modliť sa. Nie je to všetko. Základ však áno. Vyžaduje si to systematickú každodennú drinu. Doteraz asi najlepším, stáročiami overeným pomocníkom, je katechizmus (<http://cb.sk/index.php/onas/vyznania>). Vážne si to s modlitbami a Bibliou v ruke preštuduj.

Potrebuje pracovne makať. Dlhodobo nezamestnaný muž, ozaj desivý pohľad. Neschopák ráno vstať a niečo robiť. Ježiš do svojich cca 30 rokov normálne tvrdo makal. To je hlboko duchovná činnosť! Ide leto. Otvárajú sa možnosti brigád. Choď do iného mesta. Dohodni sa s nejakou rodinou v Blave či v Košiciach alebo v zahraničí, aby ťa za nejaký poplatok ubytovali.

Ak toto budeš robiť, do svojej tridsiatky budeš niekto. Kam ideš v lete? Trénuj si celoživotnú zodpovednosť.

E.

<http://ranajkysjezisom.blogspot.sk>

Mesites

Křesťanská turistická agentura Mesites již šestnáctým rokem nabízí ubytování v apartmánech u moře v Chorvatsku za skvělé ceny!



LETNÍ DOVOLENÁ V CHORVATSKU

V nabídce najdete celkem **32 apartmánů v 12-ti vilách**, ve třech lokalitách **Istrie, Marušiči u Makarské, ostrov Pag**. Vily jsou vzdáleny od moře 20m až 600m.

Apartmány jsou různé velikosti/kapacity: pro 2 až 10 osob.

Celková kapacita všech apartmánů je dohromady 177 osob.

Ceny apartmánů při plné obsazenosti se pohybují:

- v červnu a září mezi 5,2 € - 16,5 €/osobu/den
- v červenci a srpnu mezi 7,4 € - 20 €/osobu/den



Podrobnosti, fotografie vilek, jednotlivých pokojů, pláží atd. najdete na:

www.mesites.cz

Využitím služeb "Mesites" současně podpoříte misijní práci manželů Dohnalových v Chorvatsku.

Objekty jsou ideální pro rodinnou, sborovou dovolenou i dovolenou studentů a mládeže.

Objednávejte, dokud jsou ještě volné termíny!

kata.mesites@seznam.cz

Skype: katadohnal GSM: +385911235424

Zapojte sa aj vy do tvorby Dialógu: svatava@internet.sk,
v diskusnom fóre na: www.mediasvatava.sk, aj písané na adresu redakcie.